

សន្ទកេថា

**របស់ សម្តេច ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
ស្តីពី**

“យុទ្ធសាស្ត្របតុកោណ” ដើម្បីកំណើន ការងារ សមធម៌ និង ប្រសិទ្ធភាព នៅកម្ពុជា

ផ្នែកនៃក្នុងអង្គប្រជុំគណៈរដ្ឋមន្ត្រី លើកទីមួយ នីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភា

នៅទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤

ព្រះអង្គស្តេចក្រុមហ៊ុន ព្រះអង្គម្ចាស់ ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រី ឯកឧត្តម លោកជំទាវ ឧបនាយក រដ្ឋមន្ត្រី ទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋលេខាធិការដែលជាសមាជិក សមាជិកា នៃអង្គគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ទាំងមូល ជាទីគោរព។

ថ្ងៃនេះ គឺជាទិវាប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏សំខាន់មួយរបស់កម្ពុជា ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាសំរាប់ នីតិកាល ទី៣ នៃ រដ្ឋសភាបានបើកកិច្ចប្រជុំពេញអង្គរបស់ខ្លួនជាលើកទី១។ ក្នុងនាមជាប្រមុខ នៃ រាជរដ្ឋាភិបាលទូល បង្គំខ្ញុំ សូមសំដែងការស្វាគមន៍យ៉ាងកក់ក្តៅជាទីបំផុតថ្វាយ និង ជូនចំពោះព្រះអង្គ ស្តេចក្រុមហ៊ុន ព្រះអង្គម្ចាស់ ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រី ឯកឧត្តម និង លោកជំទាវ ទាំងអស់ ដែលជាសហការី នៅក្នុងរាជរដ្ឋា ភិបាលសំរាប់ នីតិកាលទី ៣ នៃរដ្ឋសភា។

តាមទម្លាប់នៃការអនុវត្តន៍កន្លងមក នៅក្នុងការចាប់ផ្តើមចូល កាន់ការងាររបស់ រាជរដ្ឋាភិបាល ថ្មី អង្គប្រជុំ លើកទី១ នៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី តែងត្រូវបានប្រើប្រាស់ជា កាលានុវត្តភាព សំរាប់ការ គូសរំលេចជូន បងប្អូនជនរួម ជាតិកម្ពុជា និងដៃគូអន្តរជាតិ ទាំងអស់ជ្រាបអំពីអាទិភាពគោល នយោបាយសំខាន់ៗ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល សំរាប់នីតិកាល ថ្មី និងអំពីការប្តេជ្ញាចិត្តយ៉ាងមោះ មុតឥតងាករបស់រាជរដ្ឋាភិបាលទាំងមូលក្នុងការ ឈានទៅ សំរេចឱ្យបានជោគជ័យ នូវ បណ្តាអាទិភាពទាំងអស់នោះដើម្បីបំរើនូវឧត្តមប្រយោជន៍របស់ ប្រទេសជាតិមាតុភូមិ និង ឆ្លើយតបទៅនឹងសំណូមពរ និងសេចក្តីត្រូវការទាំងឡាយរបស់ ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា ដែលរាជ រដ្ឋាភិបាល បានទទួលតាមរយៈសម្លេងឆ្នោតផ្តល់ការ ទុកចិត្ត ក្នុងកិច្ចដំណើរការ បោះឆ្នោត ប្រជាធិប តេយ្យដោយសេរី និងយុត្តិធម៌។ ដូច្នេះទូលបង្គំខ្ញុំសូម ស្នើថាអង្គប្រជុំគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

របស់យើងនាថ្ងៃនេះ គួរតែចាប់ផ្ដើមបើកឆាក ការងាររបស់ខ្លួន ស្រប តាមស្មារតីនៃប្រពៃណីដ៏ល្អនេះ។

ដូចទូលបង្គំខ្ញុំ ធ្លាប់បានលើកឡើងជាច្រើនលើកច្រើនសាររួចមកហើយទាំងនៅលើវេទិកាជាតិ ទាំងនៅលើវេទិកាអន្តរជាតិ ទូលបង្គំខ្ញុំ មានជំនឿដ៏មុតមាំថាកម្ពុជាគ្មានជម្រើសអ្វីផ្សេងឡើយក្រៅពីការបន្ត ជម្រុញអនុវត្ត យ៉ាងហ្មឹងម៉ាត់ និងមជ្ឈតបំផុតនូវកម្មវិធីកំណែទម្រង់ ទាំងឡាយ ដែលមានលក្ខណៈកាន់តែទូលំទូលាយឡើង និងកាន់តែស៊ីជម្រៅឡើង។ កំណែទម្រង់គឺជាកិច្ចការស្លាប់រស់របស់កម្ពុជា។ បើយើងរួមគ្នាធ្វើកំណែទម្រង់ នោះទើប យើងសង្ឃឹមថានឹងអាចរំដោះខ្លួនចេញបានពីវដ្តសង្សារ នៃភាពក្រីក្រតោក យ៉ាក ហើយស្ដារ ឡើងវិញ បាននូវភាព ថ្លៃថ្នូររបស់ប្រជាជាតិមួយដែលធ្លាប់តែមានមោទនភាពនិងដែលធ្លាប់ត្រូវបានគេគោរពនិងកោតសរសើរ។ ផ្ទុយទៅវិញបើយើងគេចវេះ កំណែទម្រង់ យើងប្រាកដ ជានឹង បាត់បង់សំណាង និង កាលានុវត្តភាព ដែលយើងកំពុងក្តាប់ក្តងដៃ នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ហើយនឹង បន្តស្ថិតក្នុងភាពក្រីក្ររ៉ាំរ៉ៃជម្លោះ និងអស្ថេរភាពមិនចេះចប់។

នៅក្នុងបរិការណ៍នេះ កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលសំរាប់នីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភាដែលជាចក្ខុវិស័យ រួមរបស់ជាតិ និងជាសេចក្ដីប្រកាសអំពីបេសកកម្ម និងឆន្ទៈរបស់ រាជរដ្ឋាភិបាល សំរាប់នីតិកាល ទី៣ នៃរដ្ឋសភា ហើយដែលសំរេចបានមកលើមូលដ្ឋាននៃ ការរកភាពមតិគ្នាក្នុង ចំណោមដៃគូដែលចូលរួម ក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាល ថ្មីនេះ នឹងដើរតួជា ក្របខ័ណ្ឌការងារដ៏សំខាន់បំផុតរបស់យើង សំរាប់រយៈពេល ៤ ឆ្នាំទៅ មុខទៀត។

យ៉ាងណាមិញ ទូលបង្គំខ្ញុំយល់ថាក្នុងការដឹកនាំអនុវត្តកម្មវិធីនយោបាយ នេះរាជរដ្ឋាភិបាលមានសេចក្ដីត្រូវការ ដ៏ចាំបាច់ក្នុងការធ្វើអាទិភាវូបនីកម្ម បណ្ដាអាទិភាពដែលយើងបាន ដាក់ចេញមក ដោយផ្ដោត ជាសំខាន់ទៅលើ របៀបវារៈ នៃគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជន តាម រយៈការរៀបចំ លំអិតបន្ថែមដោយអន្លើ ហើយសម្រិតសម្រាំង សម្រួច និងរំលេចនូវរបៀបវារៈ គោល នយោបាយសេដ្ឋកិច្ច របស់កម្មវិធីនយោបាយនេះឱ្យចេញជាកញ្ចប់អាទិភាពទៅតាមបណ្ដាវិស័យសំខាន់ៗ នានា ដែលលក្ខណៈជា ប្រព័ន្ធស៊ីសង្វាក់ ប្រទាក់ក្រឡាគ្នា និងយោងគ្នាទៅមក ហើយងាយយល់ និងងាយគ្រប់គ្រង។ គឺក្នុងស្មារតីនេះហើយ ដែលខ្ញុំមានបំណងដាក់ជូនអង្គប្រជុំ គណៈរដ្ឋមន្ត្រីលើកទី១ របស់យើងនាថ្ងៃនេះ និងជូនបងប្អូនជន រួមជាតិ ព្រមទាំងដៃគូ អភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់របស់កម្ពុជាជ្រាបអំពី “យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ ដើម្បីកំណើនការងារ សមធម៌ និងប្រសិទ្ធភាពនៅកម្ពុជា” ដែលនឹង

ដើរតួជាឧបករណ៍ ដ៏សំខាន់សំរាប់ទ្រទ្រង់ការ អនុវត្តន៍ “កម្មវិធី នយោបាយ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល សំរាប់ នីតិកាលទី ៣ នៃរដ្ឋសភា”។

ផ្នែកទី១

ខ្លឹមសារនៃយុទ្ធសាស្ត្របតុភោណ

១.១. គោលដៅចម្បងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភា

ប្រជាពលរដ្ឋនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានសំដែងនូវឆន្ទៈជាសមូលហេតុរបស់ខ្លួនតាមរយៈការបោះឆ្នោត ជាសកលដែលអ្នកសង្កេតការជាតិ និងអន្តរជាតិ បានវាយតម្លៃថាជាការបោះឆ្នោតមួយសេរី យុត្តិធម៌ ត្រឹមត្រូវ មានតម្លាភាព និងអាចទទួលយកបាន កាលពីថ្ងៃទី២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៣។ រាជរដ្ឋាភិបាលបាន ឈានចូល កាន់អំណាចក្នុងនីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភាស្របទៅតាមឆន្ទៈរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ជាមួយនឹងការប្តេជ្ញា ចិត្ត យ៉ាងពេញ ទំហឹងចំពោះបុព្វហេតុនៃសុខសន្តិភាព ការបង្រួមជាតិ ស្ថេរភាព សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គមការ លើកស្ទួយលទ្ធិ ប្រជាធិបតេយ្យ ការគោរពសិទ្ធិ និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ឯករាជ្យជាតិ អធិបតេយ្យភាព និង កិត្យានុភាពជាតិ បូរណភាពទឹកដី និង ការអភិវឌ្ឍន៍ ប្រកបដោយចរិតភាព ដែលនឹងផ្តល់ជូន ដល់ប្រទេសជាតិ និងប្រជាជនគ្រប់ស្រទាប់ជាន់ថ្នាក់នូវវឌ្ឍនភាព វិបុលភាព ភាពសុខដុមរមនា និងជីវភាព សមរម្យថ្លៃថ្នូរ។

នៅក្នុងន័យនេះ ទិសដៅជាសារវន្តរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋសភានីតិកាលទី៣ គឺកសាងជាជំហានៗ នូវសង្គម កម្ពុជាមួយ ដែលមានសុខសន្តិភាព ស្ថេរភាព សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម មានការគោរពយ៉ាង ខ្ជាប់ខ្ជួននូវ គោលការណ៍ ប្រជាធិបតេយ្យ ព្រមទាំងសិទ្ធិ និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្សមានការអភិវឌ្ឍន៍ ប្រកបដោយចរិតភាព និង សមធម៌ មានកោសិកាផ្សារភ្ជាប់គ្នា មានប្រជាជនប្រកបដោយចំណេះដឹងខ្ពស់ និង វប្បធម៌ជ្រៅជ្រះ មានជីវភាព សមរម្យ និងមានការរស់នៅប្រកបដោយភាពសុខដុមរមនាទាំងនៅក្នុងសង្គម ជាតិ ទាំងនៅក្រុមគ្រួសារ។

ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគោលនយោបាយឯកភាពជាតិ និងសាមគ្គីជាតិ ដើម្បី ប្រមូល កំលាំងប្រជាជាតិទាំងមូលពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន គ្រប់និន្នាការនយោបាយទាំងនៅក្នុង និងក្រៅប្រទេស ក្រោមបាវចនា “ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ” ដើម្បីរួមគ្នាជាធ្នងមួយសំដៅកសាង ការពារជាតិ និងសមិទ្ធផលសង្គម នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុង

បរិការណ៍ដែលប្រទេសមានឯករាជ្យ អធិបតេយ្យ បូរណភាព ទឹកដី សុខសន្តិភាព ប្រជាធិបតេយ្យ និងវឌ្ឍនភាពឡើងក្នុងស្របតាម ព្រះរាជតំរិះ ជំនួញ និងរុងរឿងក្រោមព្រះ រាជកិច្ចដឹកនាំ ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតនៃព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ ព្រះមហាក្សត្រនៃ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និង សម្តេចព្រះរាជអគ្គមហេសី នរោត្តម មុនីនាថ សីហនុ ជាទីគោរពសក្ការៈ។

ជាការពិតណាស់ ដោយសារការអនុវត្តន៍ យ៉ាងប្តូរប្តូរដូចតរាថយនូវ “យុទ្ធសាស្ត្រត្រីកោណ” រាជរដ្ឋាភិបាល កម្ពុជានៅក្នុងរដ្ឋសភានីតិកាលទី២ កន្លងមកនេះបានបង្កើតឡើងនូវបរិស្ថាន អនុគ្រោះ និង លក្ខខណ្ឌចាំបាច់ និងគ្រប់គ្រាន់ទាំងក្នុង និងក្រៅប្រទេស សំរាប់ឱ្យកម្ពុជាអាច បោះជំហានទៅមុខ ប្រកប ដោយក្តីសង្ឃឹម និង ជំនឿទុកចិត្តយ៉ាងមុតមាំនៅលើមាតិកា នៃ កំណែទម្រង់ និងការអភិវឌ្ឍន៍។ ជោគជ័យ នៃការអនុវត្តន៍ គោល នយោបាយ “ឈ្នះ ឈ្នះ” បានធ្វើឱ្យប្រទេសកម្ពុជាឆ្លងកាត់ដំណាក់កាល ប្រែប្រួល យ៉ាងធំធេងពីចំណុច មួយនៃ ដែនទឹកដីពិភពលោក ដែលប្រកបដោយភាពមិនច្បាស់លាស់ ដោយសារ កលយុគ សង្គ្រាមរ៉ាំរ៉ៃ ជម្លោះផ្ទៃក្នុង អស្ថិភាព និងភាពអន់ថយ ហើយក្លាយទៅជាប្រទេសមួយ ដែលមានសុខសន្តិ ភាពពេញលេញ មានសុវត្ថិភាព និង សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម មានការគោរពលទ្ធិប្រជា ធិបតេយ្យ គោរពសិទ្ធិនិង សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ របស់មនុស្ស ព្រមទាំងមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការ អភិវឌ្ឍន៍។

ឆ្លងកាត់រយៈពេលដ៏ខ្លី បំផុត ប្រសិនបើ ប្រៀបធៀបទៅ នឹងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃប្រទេសជឿន លឿននានា យើងបាន បង្ហាញឱ្យដៃគូ អន្តរជាតិទាំងឡាយ មើលឃើញ ដោយ គ្មានការ សង្ស័យ ថាកម្ពុជាពិតជាមានសមត្ថភាព គ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីចូល ប្រឡូកស្មើភាព និង ស្មើសិទ្ធិ ក្នុងកិច្ចការ តំបន់ និងពិភពលោក។ ប្រការទាំងនេះបានប្រែ ក្លាយ ទៅជាការ កើនឡើងនៃ ជំនឿទុកចិត្ត មកលើប្រទេសកម្ពុជា ហើយផ្តល់ជាផលប្រយោជន៍មកវិញ តាម រយៈការកើន ឡើងនៃពាណិជ្ជកម្ម និងលំហូរនៃ ការវិនិយោគ និងភ្ញៀវ ទេសចរ ចូលមកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលជាកត្តា យ៉ាងសំខាន់សំរាប់ជួយបង្កើតការងារ និងបង្កើនចំណូល ដល់ពលករកម្ពុជា ដែលផ្តល់ជាលទ្ធផល ចុងក្រោយ គឺការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងការ បង្កើនសុខុមាល ភាព របស់ប្រជាជន។

ការធានាជម្រុញលើកកម្ពស់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ការដោះស្រាយការងារសំរាប់ពលករកម្ពុជា ការធានា សមធម៌ និង យុត្តិធម៌សង្គម តាមរយៈដែនការសកម្មភាពអភិបាលកិច្ច និងការធានា

ប្រសិទ្ធភាពការងារ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការអនុវត្តន៍កម្មវិធីកំណែទម្រង់ក្នុងគ្រប់ផ្នែក គ្រប់វិស័យក្នុងទិសដៅ កាត់បន្ថយ ភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជន និងការអភិវឌ្ឍន៍ក្របកដោយចីរភាព គឺជារបៀបវារៈនយោបាយ ដ៏ខ្ពស់បំផុតរបស់ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភា។ ក្នុងន័យនេះ ក្នុងនាមជាប្រមុខនៃរាជរដ្ឋាភិបាល ទូលបង្គំ ខ្ញុំ សូម ដាក់ចេញនូវ “យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ” ជាឧបករណ៍ទ្រទ្រង់ការអនុវត្តន៍ “កម្មវិធីនយោបាយរបស់ រាជរដ្ឋាភិបាលសំរាប់នីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភា” ដើម្បីឈានឆ្ពោះទៅសំរេចឱ្យបាននូវ ការកាត់ បន្ថយភាពក្រីក្រ ការអភិវឌ្ឍន៍ វឌ្ឍនភាព និង វិបុលភាព ព្រមទាំង ភាពសុខដុមរមនា និង សុភមង្គលជូនប្រជាជនកម្ពុជា។

១.២. អត្ថន័យនយោបាយរបស់យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ

ទីមួយ “យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ” នេះគឺជាការបន្តសកម្មភាព និងការបន្តពង្រឹងសមិទ្ធផលនានាដែល រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាសម្រេចបានក្នុងនីតិកាលទី២ តាមរយៈការអនុវត្តន៍យុទ្ធសាស្ត្រត្រីកោណ និងការជ្រើស រើសចេញពីសមាសធាតុសំខាន់ៗ នៃ “ គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍ ” MDGs “ផែនការអភិវឌ្ឍន៍ សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច ៥ឆ្នាំ ២០០១ - ២០០៥” របស់កម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន “យុទ្ធសាស្ត្រជាតិ កាត់បន្ថយ ភាពក្រីក្រ ២០០៣ - ២០០៥” និងគោលនយោបាយ យុទ្ធសាស្ត្រ ផែនការ និង កម្មវិធីកំណែទម្រង់សំខាន់ៗ ជាច្រើនទៀត ដែលបានឆ្លងកាត់ការពិគ្រោះយោបល់យ៉ាងទូលំទូលាយ ក្នុងចំណោមមជ្ឈដ្ឋាន ជាតិ និងអន្តរជាតិ រួមមាន ក្រសួង ស្ថានប័ណ្ណរដ្ឋ សង្គមស៊ីវិល និងសហគមន៍អ្នកផ្តល់ជំនួយក្នុងទិសដៅ កែលំអ និងបង្កើនសមត្ថភាព ស្ថាប័នសាធារណៈ លើកស្ទួយអភិបាលកិច្ចល្អ និងធ្វើទំនើបកម្ម រចនាសម្ព័ន្ធ សេដ្ឋកិច្ច ជាតិ ដើម្បីគោលដៅ ជម្រុញលើកកម្ពស់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច បង្កើតការងារជូនប្រជាពលរដ្ឋ ធានាសមធម៌ ក្នុងសង្គម និងបង្កើន ប្រសិទ្ធភាពនៃវិស័យសាធារណៈ ព្រមទាំងរក្សាការពារសម្បត្តិធម្មជាតិ និងសម្បត្តិ វប្បធម៌ជាតិ ដែលប្រការ ទាំងអស់នេះ គឺសុទ្ធតែជាកត្តាគន្លឹះដ៏សំខាន់បំផុត សំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ក្របកដោយ ចីរភាព ការកាត់បន្ថយ ភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។

ទីពីរ សមាសធាតុគន្លឹះទាំងឡាយនៃ “យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ” ត្រូវបានយកទៅរៀបចំជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ នៃ គោលនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលថ្មី ហើយបានទទួលនូវការឆ្លុះបញ្ចាំងយ៉ាងពេញ លេញនៅក្នុង “កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល សំរាប់នីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភា”

ទីបី យ៉ាងណាក៏ដោយ ក្រោយពី “កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល សំរាប់នីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភា” ត្រូវបានរៀបចំចប់សព្វគ្រប់លើមូលដ្ឋាន នៃការឯកភាពមតិជាឯកច្ឆន្ទ រវាង គណៈបក្ស ដៃគូ ទាំងពីរ នៅក្នុង រាជរដ្ឋាភិបាល រាល់ចំណុចគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច សំខាន់ៗ របស់ឯកសារ “កម្មវិធី នយោបាយ” នេះក៏ត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងត្រឡប់មកវិញ ហើយ សម្រិតសម្រាំង និងសម្រួចថែមទៀត នៅក្នុង “យុទ្ធសាស្ត្រ ចតុកោណ” តាមរយៈការគូសរំ លេចចងក្រង ឱ្យចេញជាកញ្ចប់អាទិភាពនៃវិធាន ការគោលនយោបាយ តាំងឡាយ ដែល មានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ ស៊ីសង្វាក់ ប្រទាក់ក្រឡាគ្នា និងយោងគ្នាទៅ វិញទៅមក។

ដូច្នេះ “យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ” ដែលជាយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី២ នៃរដ្ឋសភា ហើយដែលមានមុខងារយ៉ាងសមស្របក្នុងការបង្កើតបុព្វ លក្ខខណ្ឌសំរាប់ការ បង្កើនឈរ ឡើង ពេញជំហរ របស់កម្ពុជា ដោយសារថាតាមន័យធរណីមាត្រសាស្ត្រ គេអាច ដាក់វត្ថុដែលមានជើងបី ឬ“ត្រីកោណ” ឱ្យឈរ បានគ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់ ទោះក្នុងស្ថានភាព ណាក៏ដោយ។ ចំណែក “យុទ្ធសាស្ត្រ ចតុកោណ” នេះត្រូវបាន រៀបចំឡើង តាមរចនា សម្ព័ន្ធមុំបួន នៃចតុកោណប្រទាក់ក្រឡាគ្នា ហើយ ផ្សារភ្ជាប់គ្នាគ្រប់ជ្រុងទាំងអស់ ដែល នៅ ក្នុងផ្នត់គំនិត របស់មនុស្សទូទៅ គឺតំណាងឱ្យ “ចិរភាព” និង “ស្ថិរភាព” ឧទាហរណ៍ តុ ឬ កៅអីដែលមាន ស្ថិរភាពរឹងមាំ គឺសុទ្ធតែមានជើងបួន។ ក្នុងន័យនេះ ការសម្រេចបានជោជ័យ នៅក្នុងការអនុវត្តន៍ យុទ្ធសាស្ត្រ រចតុកោណ នឹងនាំមកឱ្យកម្ពុជា នូវ ស្ថិរភាព និង ការអភិវឌ្ឍន៍ ក្របកដោយចិរភាព។

តាមទិដ្ឋភាពម្យ៉ាងទៀត “យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ” គឺជា “របៀបវារៈគោលនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច” នៃ “កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលសំរាប់នីតិកាលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច” ដែល ត្រូវបានយកមករៀបចំលំអិត បន្ថែមដោយអង្លើ ហើយសម្រិតសម្រាំងសម្រួច និង រំលេចឱ្យ ចេញជា កញ្ចប់ អាទិភាពទៅតាមវិស័យសំខាន់ៗ នានា ដែលមានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និង ជាប្រព័ន្ធ ស៊ីសង្វាក់ ប្រទាក់ក្រឡាគ្នា និង យោងគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយងាយយល់ និង ងាយគ្រប់គ្រង ដែលអនុញ្ញាតឱ្យរាជ រដ្ឋាភិបាល និង ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ដែលមានការ ពាក់ព័ន្ធ ទាំងអស់ អាចប្រើប្រាស់បានជាឧបករណ៍គ្រប់គ្រង (Management tool) សំរាប់ការអនុវត្តន៍ របៀបវារៈ គោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចរបស់កម្ពុជា ដែលជាសមាស ភាគដ៏ចម្បងនៃ “កម្មវិធី នយោបាយ” របស់រាជរដ្ឋាភិបាល។

បើពិនិត្យលើគោលដៅចម្បងរបស់យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ ពោលគឺការជម្រុញលើកកម្ពស់ កំណើន សេដ្ឋកិច្ច ការដោះស្រាយការងារ សំរាប់ពលករកម្ពុជា ការធានាសមធម៌ និង យុត្តិធម៌ សង្គម និងការលើក ស្ទួយ ប្រសិទ្ធភាពនៃវិស័យសាធារណៈ តាមរយៈផែនការសកម្មភាព អភិបាលកិច្ច និងកំណែទម្រង់ស៊ីជម្រៅ និង ប្រទាក់ក្រឡាគ្នាគ្រប់ផ្នែកគ្រប់វិស័យ យើងអាច កំណត់បានថា នៃការអភិវឌ្ឍន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិ កាលទី៣ នៃរដ្ឋសភានេះ ថាជា “រាជ រដ្ឋាភិបាល ដើម្បីកំណើនការងារ សមធម៌ និង ប្រសិទ្ធភាព”។

១.៣. វេនាសម្ព័ន្ធនៃយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ

ដូចដែលបានអធិប្បាយខាងលើ យុទ្ធសាស្ត្រនេះត្រូវបានរៀបចំឡើង ទៅតាមវេនាសម្ព័ន្ធ ជាមុំបួន នៃ ចតុកោណ ដែលប្រទាក់ក្រឡាគ្នា ហើយផ្សារភ្ជាប់គ្នានៅគ្រប់ជ្រុងជ្រោយទាំង អស់។ ជារួមសមាសធាតុរបស់ “យុទ្ធសាស្ត្រ ចតុកោណ” នេះមានដូចតទៅ:

ទី១. ស្នូលនៃយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ គឺ អភិបាលកិច្ចល្អ ដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ ទៅលើ កំណែទម្រង់ បួនយ៉ាង គឺ:

- ទី១. ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ
- ទី២. កំណែទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌
- ទី៣. កំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ រួមមាន តាំងកម្មវិធីវិមជ្ឈការ និង វិសហមជ្ឈការផង
- ទី៤. កំណែទម្រង់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ជាពិសេស គឺកម្មវិធីកាត់រំសាយទ័ព។

ទី២. បរិស្ថានគ្របដណ្តប់ សំរាប់ការអនុវត្តន៍យុទ្ធសាស្ត្រទាំងមូល មានបួន យ៉ាងដែរ គឺ

- ទី១. សុខសន្តិភាព ស្ថិរភាព នយោបាយ និង សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម
- ទី២. ភាពជាដៃគូក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ រួមមានភាពជាដៃគូជាមួយវិស័យឯកជន និង សហគមន៍អ្នកផ្តល់ ជំនួយ ព្រមទាំង ភាពជាដៃគូជាមួយ នឹងសង្គមស៊ីវិល

ទី៣. បរិស្ថានម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ ដែលមានលក្ខណៈអនុគ្រោះ

ទី៤. សមាហរណកម្មកម្ពុជា ទៅក្នុងតំបន់ និង ពិភពលោក។

ទី៣. ចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រទាំងបួនសំរាប់ជម្រុញកំណើន រួមមាន:

ទី១. ការលើកស្ទួយវិស័យកសិកម្ម

ទី២. ការអភិវឌ្ឍន៍ផ្នែក ឯកជន និង ការងារ

ទី៣. ការបន្តស្តារ និង កសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត

ទី៤. ការកសាងសមត្ថភាព និង ការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្ស។

ទី៤. ចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រនីមួយៗមាន មុំយុទ្ធសាស្ត្រ បួនគឺ:

ចតុកោណទី១ ៖ “ការលើកស្ទួយវិស័យកសិកម្ម” មាន:

ទី១. ការលើកកម្ពស់ផលិតភាព និង ពិធានកម្ម (Diversification) វិស័យកសិកម្ម

ទី២. កំណែទម្រង់ដីធ្លី និង ការបោសសំអាតមីន

ទី៣. កំណើ ទម្រង់វិស័យនេសាទ និង ជលផល និង

ទី៤. កំណែទម្រង់ព្រៃឈើ។

ចតុកោណទី២ ៖ “ការបន្តស្តារ និង កសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត” មាន:

ទី១. ការបន្តស្តារ និង កសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ (ផ្លូវគោក ផ្លូវទឹក និង ផ្លូវអាកាស)

ទី២. ការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក និង ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ

ទី៣. ការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យថាមពល និង បណ្តាញអគ្គិសនី

ទី៤. ការអភិវឌ្ឍន៍បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង ទូរគមនាគមន៍។

ចតុកោណទី៣ ៖ “ការអភិវឌ្ឍន៍ផ្នែកឯកជន និង ការងារ” មាន ៖

ទី១. ការពង្រឹងវិស័យឯកជន និង ការទាក់ទាញទុនវិនិយោគ

ទី២. ការលើកស្ទួយសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម

ទី៣. បង្កើតការងារ និង ការធានាលក្ខខណ្ឌការងារល្អប្រសើរជូនដល់កម្មករ និង និយោជិត

ទី៤. ការរៀបចំប្រព័ន្ធសុវត្ថភាព សង្គម សំរាប់ មន្ត្រី បុគ្គលិក កម្មករ។

ចតុកោណទី៤ ៖ “ការកសាងសមត្ថភាព និង ការអភិវឌ្ឍន៍ ធនធានមនុស្ស” មាន:

- ទី១. ការ លើកកម្ពស់ និង ពង្រឹងគុណភាពនៃ វិស័យអប់រំ
- ទី២. ការលើកស្ទួយសេវាសុខាភិបាល
- ទី៣. ការអនុវត្តន៍ គោលនយោបាយយេនឌ័រ ៩អនេដេ ភៀសចិយប
- ទី៤. ការអនុវត្តន៍ គោលនយោបាយប្រជាជន។

ផ្នែកទី២

អាទិភាពនៃគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច

២.១. ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចចតុកោណ គឺអភិបាលកិច្ចល្អ

អភិបាលកិច្ចល្អ គឺជាបុរេលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសំខាន់បំផុតមួយ ដើម្បីធានាឱ្យមានការអភិវឌ្ឍន៍ សេដ្ឋកិច្ច ប្រកប ដោយចីរភាព មានសមធម៌ និងយុត្តិធម៌សង្គម។ អភិបាលកិច្ចល្អ តំរូវឱ្យមាន នូវការ ចូលរួមយ៉ាងទូលំ ទូលាយ មានការលើកកម្ពស់ ការចែករំលែកព័ត៌មាន មានគណនេយ្យភាព និងតម្លាភាព មានលក្ខណៈស្មើភាព និង ការមិន បោះបង់ចោល នូវបុគ្គលណាម្នាក់ ហើយនឹងមានការប្រតិបត្តិតាមវិធានច្បាប់។ ក្នុងន័យនេះ អភិបាលកិច្ចល្អ នឹងធានាបន្ថយអំពើពុករលួយឱ្យស្ថិតនៅក្នុងកំរិតអប្បបរមា មតិយោបល់របស់អ្នកភាគតិច នឹងត្រូវបានយក មកពិចារណា ហើយសម្លេងរបស់ជនងាយរងគ្រោះសឹងតែទាំងអស់នៅក្នុងសង្គម នឹងត្រូវបាន បញ្ចូលក្នុងការធ្វើ សេចក្តីសំរេចចិត្ត។ ដូច្នេះអភិបាលកិច្ចល្អ គឺជាសំណូមពរ និងជាតម្រូវការរបស់សង្គម កម្ពុជា ទាំងក្នុងពេល បច្ចុប្បន្ន និងក្នុងពេលអនាគត។

ដើម្បីសំរេចគោលបំណងនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើការអនុវត្តន៍ ប្រកប ដោយ ប្រសិទ្ធភាពនូវផែនការសកម្មភាពអភិបាលកិច្ចរបស់ខ្លួន ដែលគ្របដណ្តប់លើ កំណែទម្រង់បួនយ៉ាង ដែលមាន ផែនការពាក់ព័ន្ធគ្នាទៅវិញទៅមក ក្នុងនោះរួមមាន ៖

ទី១.ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ

ទី២.កំណែទម្រង់ ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌

ទី៣.កំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ រួមមានទាំងកម្មវិធីវិមជ្ឈការ និងវិសហវិមជ្ឈការ ផង

ទី៤.កំណែទម្រង់កងកំលាំងប្រដាប់អាវុធ ពិសេសគឺ កម្មវិធីកាត់រំសាយទ័ព។

(ទី១). ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ

រាជរដ្ឋាភិបាលបានជ្រើសរើសយកយុទ្ធសាស្ត្រប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដោយដាក់ចេញនូវ វិធានការ ដាក់ស្តែង ដែលអាចលុបបំបាត់ឫសគល់នៃអំពើពុករលួយ។ យុទ្ធសាស្ត្រនេះ ត្រូវ ដាក់ឱ្យអនុវត្តដោយមាន ទាំងមធ្យោបាយ និង ធនធានគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីទប់ស្កាត់ និងបង្ក្រាប ជាអតិបរមា ដល់អ្នកប្រព្រឹត្តអំពើពុក រលួយ ពីព្រោះប្រសិន បើមានតែច្បាប់បទបញ្ញត្តិ និង ក្រមសីលធម៌មួយមុខ គឺមិនអាចសំរេចបានជោគជ័យ ទេ។ ក្នុងករណីនេះ ចាំបាច់ ត្រូវមាន យន្តការ ដើម្បីពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពថែមទៀត។

ដើម្បីសំរេចបាន គោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងជម្រុញការអនុម័តច្បាប់ ស្តីពីការប្រឆាំង អំពើពុករលួយ និងការបង្កើតស្ថាប័នឯករាជ្យអព្យាក្រឹត្យមួយ សំរាប់ប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុក រលួយ ឱ្យបានឆាប់ តាមតែ អាចធ្វើបាន ព្រមទាំងជំរុញការលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាព តម្លាភាព និងគណនេយ្យភាពក្នុង ការគ្រប់ គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ សាធារណៈ ជាពិសេសតាមរយៈការពង្រឹង ការងារសវនកម្ម និង លទ្ធកម្មសាធារណៈ ក៏ដូចជាការជំរុញ អនុវត្តន៍ កំណែទម្រង់ ដែលមាន ការពាក់ព័ន្ធ គ្រប់វិស័យ ដើម្បីធានាអភិបាលកិច្ចល្អ ជា ពិសេស គឺការអនុវត្តន៍ផែនការ សកម្មភាពអភិបាលកិច្ចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើង ដោយ មានការចូល រួមយ៉ាងទូលំ ទូលាយពីសំណាក់ក្រសួងស្ថាប័នរដ្ឋ សង្គមស៊ីវិល និងដៃគូអ្នកផ្តល់ជំនួយ។ ចាប់ពី នីតិកាលទី៣ នេះទៅរាជរដ្ឋា ភិបាលអនុញ្ញាតឱ្យក្រសួងស្ថាប័ន ដែលពាក់ព័ន្ធដោយ ផ្ទាល់អាចពិនិត្យ បាននូវ រាល់កិច្ចសន្យាពាណិជ្ជកម្ម និងកិច្ចសន្យាសម្បទានលើធនធាន ធម្មជាតិ និងលើសម្បត្តិរដ្ឋ។

(ទី២). កំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌

រាជរដ្ឋាភិបាលគោរព និងលើកស្ទួយឯករាជ្យ និងអព្យាក្រឹត្យភាពនៃប្រព័ន្ធតុលាការដូចមាន ចែង ក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ ក្នុងគោលដៅនេះឧត្តមក្រុមប្រឹក្សា នៃអង្គចៅក្រមត្រូវមានដំណើរការ ប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុង ឯករាជ្យពិតប្រាកដ។ រាជរដ្ឋាភិបាលខិតខំជម្រុញការកែប្រែប្រព័ន្ធច្បាប់ និង តុលាការឱ្យបានឯករាជ្យតាមរយៈ ការអនុវត្តន៍ឯកសារ គោលនយោបាយ និង យុទ្ធសាស្ត្រ ដែលក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធ តុលាការ បានរៀបចំឡើង ឱ្យមានជំនឿទុកចិត្ត ពីមជ្ឈដ្ឋានជាតិ និង អន្តរជាតិ ដោយសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធ ជាមួយនឹង ដៃគូអ្នកផ្តល់ ជំនួយនានា ក្នុងទិសដៅពង្រឹងនីតិវិធី បង្កើនយុត្តិធម៌នៅក្នុងសង្គម កាត់បន្ថយ អំពើពុករលួយ ឈានទៅលុប បំបាត់វប្បធម៌និរទណ្ឌភាព ព្រមទាំងពង្រឹងវប្បធម៌សន្តិភាព និងវប្បធម៌ នៃ ការគោរពច្បាប់។ ជាក់ស្តែង រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងរៀបចំចេញជាគំរោងអាទិភាពដើម្បីកែលំអ ប្រព័ន្ធច្បាប់ និង តុលាការជាជំហានៗ ដែលផ្តោត សំខាន់ទៅលើការបញ្ចប់ការតាក់តែង ដើម្បី ដាក់ឆ្លងរដ្ឋសភានូវបណ្តា ច្បាប់ដែលមានលក្ខណៈ ជាមូលដ្ឋាន មានជាអាទិ៍ ច្បាប់លក្ខន្តិកៈ ចៅក្រម ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំអង្គភាព តុលាការ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ក្រម រដ្ឋប្បវេណី និងក្រមស្តីពីនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ច្បាប់ស្តីពីការ រៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅសេវាការី និងច្បាប់ ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់រដ្ឋអាជ្ញាសាលា។ ច្បាប់ និងលិខិតបទដ្ឋាន មួយចំនួនទៀត ក៏នឹងត្រូវ បានបង្កើតឡើង ដើម្បីបំពេញបន្ថែមទៅលើក្រប ខណ្ឌគតិយុត្តិ បច្ចុប្បន្ន ដែលជាកលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ក្នុងក្រម ខណ្ឌអាស៊ាន និងអង្គការពាណិជ្ជកម្ម បិភពលោក ជាពិសេសរាជ រដ្ឋាភិបាល នឹងរៀបចំឱ្យមានតុលាការឯកទេស មួយចំនួនតាម តម្រូវ ការចាំបាច់មានជាអាទិ៍ តុលាការពាណិជ្ជកម្ម តុលាការអនីតិជន តុលាការការងារ និង តុលាការ រដ្ឋបាល។ ក្រៅពីនោះ តុលាការគំរូក៏នឹងត្រូវបាន រៀបចំបង្កើតឡើងជាជំហានៗ ក្នុងទិសដៅបង្កើនគុណភាព និង ប្រសិទ្ធភាពនៃសេវាយុត្តិធម៌។ អាទិភាពដ៏ សំខាន់មួយទៀត គឺការពង្រឹងសមត្ថភាព និងការទទួលខុសត្រូវ របស់ ចៅក្រម តាមរយៈការបង្កើតលក្ខន្តិកៈ ចៅក្រម ការពង្រឹងវិន័យតាមក្រមសីលធម៌ និងតាមការបណ្តុះបណ្តាល ដំបូង និងការបណ្តុះ បណ្តាលបន្ត។ ម្យ៉ាងវិញទៀត រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបង្កើតសាលាបណ្តុះបណ្តាលក្រឡាបញ្ជី និង សាលាបណ្តុះបណ្តាលអាជ្ញា សាលា និងសាការី។ នគរបាលយុត្តិធម៌ នឹងត្រូវបានទទួល ការ បណ្តុះបណ្តាល និងការគ្រប់គ្រងដោយ ហ្មត់ចត់។ ព្រមជាមួយគ្នានេះ រាជរដ្ឋា ភិបាលនឹងយក ចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ចំពោះការ ផ្តល់ជំនួយគតិយុត្តិ (ឧទាហរណ៍ តាមរយៈការផ្តល់មេធាវី) ដល់ ជនក្រីក្រ ដើម្បីស្វែងរកយុត្តិធម៌ និងការពារ ផលប្រយោជន៍ របស់ពួកគេ។ ក្រៅពីនោះ

ទៀត រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងលើកកម្ពស់ យន្តការដំណោះស្រាយវិវាទក្រៅ ប្រព័ន្ធ តុលាការជូន ប្រជាពលរដ្ឋ ពិសេសចំពោះបញ្ហាដីធ្លីមិនទាន់ចុះបញ្ជីសុរិយោដី។

(ទី៣). កំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ

រាជរដ្ឋាភិបាលយល់ច្បាស់ថា កិច្ចការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន គឺជាគន្លឹះនៃការអភិវឌ្ឍន៍។ រដ្ឋបាល និងមុខងារ សាធារណៈ ត្រូវមានលក្ខណៈអព្យាក្រឹត្យ តម្លាភាព អាចឆ្លើយតបទាន់ ពេលវេលាទៅ នឹងតម្រូវ ការ ហើយត្រូវមាន សមត្ថភាព និងការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់។ រាជរដ្ឋា ភិបាលបានអនុម័តកម្មវិធីជាតិ សំរាប់ កែទម្រង់រដ្ឋបាល ដើម្បីប្រែក្លាយរដ្ឋបាល និង មុខងារ សាធារណៈឱ្យក្លាយទៅជាដៃគូ ដ៏មានប្រសិទ្ធភាព ក្នុងការអនុវត្តន៍កម្ម វិធី នយោបាយ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល។

នៅលើមូលដ្ឋាននៃគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើការផ្តល់ សេវា សាធារណៈ ជូនប្រជាពលរដ្ឋប្រកបដោយគុណភាព និងប្រសិទ្ធភាពក្នុងវិស័យអាទិភាព ទី៤ នៃសេវា សាធារណៈ គឺ៖ (ទី១). សេវា ពាក់ព័ន្ធនឹងអធិបតេយ្យភាពរបស់រដ្ឋ (ឧទាហរណ៍ អត្រានុកូលដ្ឋាន លិខិត អនុញ្ញាតផ្សេងៗ ប័ណ្ណកម្ម សិទ្ធិលើដីធ្លី) (ទី២). សេវាពាក់ព័ន្ធនឹង ការវិនិយោគ (ទី៣). សេវាមូលដ្ឋាន (អប់រំ និងសុខាភិបាល) (ទី៤). សេវាពាក់ព័ន្ធ នឹងចំណូល ចំណាយរបស់រដ្ឋ។

នីតិវិធី នៃការទទួលសេវាសាធារណៈ នឹងត្រូវបានសំរួល និងធ្វើឱ្យមានភាពសាមញ្ញ តាមរយៈ ការ លុបបំបាត់ ការងារដែលជាន់គ្នា ការកាត់បន្ថយការិយាធិបតេយ្យ ការអនុវត្តន៍គោល នយោបាយវិសហមជ្ឈការ វិមជ្ឈការ បច្ចេកទេស វិមជ្ឈការថ្នាក់ឃុំ សង្កាត់ យន្តការ “ច្រកចេញ-ចូលតែមួយ” ព្រមទាំងការបង្កើត ការិយាល័យ ប្រជាពលរដ្ឋ។ នីតិវិធីទាំងអស់នឹង ត្រូវបានបញ្ចូលជាជំហានៗ ទៅក្នុងប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន ដើម្បីពង្រឹង តម្លាភាព និងចូល រួមកាត់បន្ថយអំពើពុករលួយ។ ការយកចិត្តទុកដាក់ ជាពិសេស នឹងត្រូវបានផ្តល់ ទៅលើការ ពង្រឹង ការងារគ្រប់គ្រងមន្ត្រីរាជការ តាមរយៈការបង្កើតរដ្ឋបាលសាធារណៈ បច្ចុប្បន្នឱ្យកាន់ តែខិតជិត ទៅរក ប្រជាពលរដ្ឋតាមរយៈគោលនយោបាយ វិសហមជ្ឈការ និង វិមជ្ឈការ ពិសេសការផ្ទេរ អំណាចពីថ្នាក់ក្រោម ឱ្យបានឆាប់រហ័ស ហើយកំណត់ច្បាស់លាស់នូវតួនាទី សិទ្ធិអំណាច និង ការទទួលខុសត្រូវ របស់អាជ្ញាធរ ថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង ស្រុក-ខណ្ឌ ឃុំ-សង្កាត់ ការ ប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធព័ត៌មានវិទ្យា ការបន្តអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រ និទានកម្ម មុខងារសាធារណៈ ដើម្បី

តម្លើងប្រាក់បៀវត្សរ៍ ជូន មន្ត្រីរាជការទូទៅជា ជំហានៗ សំរាប់សំរួលជីវភាព ឱ្យបានធូរស្រាលសមរម្យថ្លៃថ្នូរ ឱ្យបានពី១០ទៅ១៥%ក្នុងមួយឆ្នាំ។ រាជរដ្ឋាភិបាល ចាត់ទុកការអនុវត្តន៍កម្មវិធីវិមជ្ឈការ ថ្នាក់ឃុំ-សង្កាត់ ថាជាគន្លឹះសំរាប់ពង្រឹងលទ្ធិប្រជា ធិបតេយ្យ នៅមូលដ្ឋាន សំរាប់លើកកម្ពស់ គុណភាព សេវាសាធារណៈ និង សំរាប់ជំរុញកិច្ចអភិវឌ្ឍន៍គ្រប់ផ្នែកនៅ មូលដ្ឋាន ដោយមានការចូលរួមពីសំណាក់ មូលដ្ឋាន ខ្លួនឯងផ្ទាល់។ អាទិភាពចំបងនៅក្នុងវិស័យនេះ គឺការ កសាងសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន និងការផ្តល់ ប្រភពធនធានហិរញ្ញវត្ថុសមស្រប ព្រមទាំងការ លើកស្ទួយវប្បធម៌ ចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ នៅក្នុងកិច្ចការ ទាំងអស់នេះ។ ពិតណាស់ថាការអនុវត្តន៍ វិមជ្ឈការត្រូវដើរទន្ទឹមគ្នានឹងការជម្រុញវិសហមជ្ឈការ ដែលសំដៅ ជាពិសេស ទៅលើការកសាងសមត្ថភាព ថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង និង ស្រុក-ខណ្ឌ ដើម្បី ធានាឱ្យមានភាព រលូនព្រមទាំង ការជួយគាំទ្រទ្រង់គ្នា និងបំបែកឱ្យគ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងការងាររបស់ថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង និង ស្រុក-ខណ្ឌ ជាមួយ នឹងថ្នាក់មូលដ្ឋាន។ ក្នុងបរិការណ៍នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងរៀបចំប្រធាន និងសមាជិកភូមិ ឱ្យបានឆាប់តាមតែ អាចធ្វើបាន ស្របទៅ តាមគោលការណ៍វិមជ្ឈការនៅឃុំ-សង្កាត់។

(ទី៤). កំណែទម្រង់កងកំលាំងប្រដាប់អាវុធ

ដើម្បីសំរេចកិច្ចការនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តអនុវត្តន៍គោលនយោបាយដែលបានចែងក្នុងសៀវភៅ “ស” របស់ កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ រួមបញ្ចូលទាំងការចែកដីសម្បទានដើម្បីគោលដៅសង្គមកិច្ចដល់ យោធិន វិសាយ ដែលខ្វះខាតដី និងមានបំណងសុំដីសំរាប់សាងសង់លំនៅដ្ឋាន ឬនិងធ្វើកសិកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារ តាមតម្រូវ ការសមស្រប តាមស្មារតីនៃអនុក្រឹត្យស្តីពីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច។ ទន្ទឹមនឹងនោះរាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្ត កំណែទម្រង់ដើម្បីកសាង និង ពង្រឹងកងកំលាំងនគរបាលជាតិឱ្យទៅជាកងកំលាំងមានវិជ្ជាជីវៈ ជំនាញ និងមាន បច្ចេកវិទ្យាទំនើប មានស្មារតី ទទួលខុស ត្រូវ គោរពប្រតិបត្តិច្បាប់ហ្នឹងម៉ាត់ គោរព សិទ្ធិមនុស្ស បំរើប្រជាជន ដោយស្មោះត្រង់ មានសមត្ថភាព សំរេចបាន ល្អនូវ ភារកិច្ចគ្រប់គ្រង និងថែរក្សាសន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់ សាធារណៈ ការពារអាយុជីវិត និងទ្រព្យសម្បត្តិ របស់ប្រជាជន ព្រមទាំងរក្សាបាន នូវភាពសុខដុមរមនានៅ ក្នុងសង្គម។

២.២. បរិស្ថានគ្របដណ្តប់សំរាប់ការអនុវត្តន៍យុទ្ធសាស្ត្រទាំងមូល

(ទី១). សុខសន្តិភាព ស្ថិរភាពនយោបាយ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម

សន្តិភាព ស្ថិរភាពនយោបាយ សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម គឺជាលក្ខខណ្ឌមិនអាចខ្វះបានសំរាប់ការពង្រឹងស្ថិរភាព ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ការអភិវឌ្ឍន៍ ប្រកបដោយចីរភាព និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។ ដូច្នោះរាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្ត ការងាររបស់ខ្លួន ក្នុងគោលដៅបន្តពង្រឹងថែមទៀត នូវសុខសន្តិភាព ស្ថិរភាពនយោបាយ សណ្តាប់ ធ្នាប់សង្គម ជូនដល់ ប្រជាពលរដ្ឋ ដើម្បីឱ្យបញ្ចាំងពីការបោះជំហានរបស់កម្ពុជា ឆ្ពោះទៅរកការអភិវឌ្ឍន៍ និងភាពកាន់តែ ចម្រើនរុងរឿងដោយប្រេដ្ឋា ដោះស្រាយឱ្យអស់នូវផលវិបាកនៃសង្គ្រាមរបបប្រល័យ ពូជសាសន៍ និងជំលោះផ្ទៃក្នុង ដែលបានបំផ្លិច បំផ្លាញ និងញាំញីកម្ពុជាក្នុងរយៈពេល ជិតបីទសវត្សរ៍ កន្លងទៅនេះ។

ក្នុងន័យនេះ សុខសន្តិភាព ស្ថិរភាពនយោបាយ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ នៃការងារ កសាង និងកំណែទម្រង់រដ្ឋ។ ដូច្នោះភារកិច្ចចម្បង របស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺត្រូវពង្រឹងកោសិកាសន្តិភាពឱ្យផ្សារភ្ជាប់គ្នា ដោយ ប្រើប្រាស់គ្រប់មធ្យោបាយទាំងអស់ ។ ការពង្រឹងសន្តិភាព ស្ថិរភាពនយោបាយ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម នឹងបង្កើតនូវ “រូបភាពជាក់ស្តែង” មួយរបស់កម្ពុជាក្នុងការបង្កើន ជំនឿ ទុកចិត្តពីសំណាក់វិនិយោគិន និងទេសចរ ក៏ដូចជាក្នុងការបង្កលក្ខណៈឱ្យប្រជាពលរដ្ឋអាចរស់នៅប្រកប របរអាជីវកម្មតាមធម្មតា និងចូលរួមចំណែកនៅ ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ សេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងសកម្មតាមសមត្ថភាព រៀងៗខ្លួន។

(ទី២). ភាពជាដៃគូនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍

រាជរដ្ឋាភិបាល ផ្តល់អាទិភាពយ៉ាងខ្លាំង ដល់ការពង្រីកភាព ជាដៃគូជាមួយតួអង្គ អភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ដែលក្នុង នោះ រួមមាន ភាពជាដៃគូជាមួយនឹងសហគមន៍អ្នកផ្តល់ជំនួយ វិស័យឯកជន និង សង្គមស៊ីវិល។ យន្តការ នៃភាពជាដៃគូ ជាមួយសហគមន៍អ្នកផ្តល់ជំនួយ ត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយឈរ លើមូលដ្ឋាននៃសេចក្តី សំរេចចិត្តរបស់មហាសន្និបាត អង្គការសហប្រជាជាតិ គោលការណ៍របស់គណកម្មការ ជំនួយដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ (DAC) នៃអង្គការសហប្រតិបត្តិការ សេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍន៍ (OECD) ក៏ដូចជា ការផ្តួចផ្តើមគំនិតនានារបស់ ធនាគារពិភពលោក និងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហ ប្រជាជាតិ(UNDP)។

រាជរដ្ឋាភិបាល ចាត់ទុកផ្នែកឯកជនជាក្បាលម៉ាស៊ីននៃកំណើន។ ដូច្នេះការពង្រឹងភាពជាដៃគូរវាង រាជរដ្ឋាភិបាល និងផ្នែកឯកជនត្រូវមានភាពរលូនជាមួយការ ធ្វើអន្តរាគមន៍ប្រកបដោយ វិចារណញ្ញាណ របស់រដ្ឋ ក្នុងវិស័យ សេដ្ឋកិច្ចគួបផ្សំទៅនឹងការរៀបចំ និងអនុវត្តន៍យ៉ាងហ្មត់ ចត់នូវបទបញ្ញត្តិច្បាប់ ព្រម ទាំងការគាំទ្រ និងការសំរួល ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពពីសំណាក់ ស្ថាប័នរដ្ឋដែលមានការពាក់ព័ន្ធ។ ក្នុង ស្មារតីនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តពង្រឹង “វេទិកាវេជ រដ្ឋាភិបាល និងវិស័យឯកជន” ឱ្យក្លាយទៅជា យន្តការនៃភាពជាដៃគូរវាងវិស័យសាធារណៈ និងវិស័យ ឯកជន ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពកាន់ តែខ្ពស់ ជាងមុន។

រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងរដ្ឋ និងសង្គមស៊ីវិល ដោយឈរលើគោល ការណ៍ នីតិវដ្តដើម្បី ពង្រឹងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សិទ្ធិសេរីភាព សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម និងការ គោរពច្បាប់។ សង្គម ស៊ីវិលត្រូវមាន តួនាទីជា ដៃគូដ៏មានប្រសិទ្ធភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការកសាងប្រទេសជាតិ។ ក្នុង ទស្សនៈនេះ រាជរដ្ឋា ភិបាលលើកទឹក ចិត្តតាមគ្រប់រូបភាព ចំពោះអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងសមាគម ស្របច្បាប់នានាដែល កំពុងធ្វើសកម្មភាពបំរើ ផល ប្រយោជន៍ប្រជាពលរដ្ឋនៅទូទាំងប្រទេស ។ រាជរដ្ឋាភិបាល ស្វាគមន៍ការ ចូលរួម របស់ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល អន្តរជាតិ ក្នុងដំណើរការស្តារ និងអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ច និងការគាំពារ លើកស្ទួយការអនុវត្តន៍លទ្ធិប្រជាធិប តេយ្យ និងការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស។ ក្នុង ស្មារតីនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹង បន្តជំរុញការបង្កើត និងអនុវត្តន៍ច្បាប់ស្តីពីអង្គការ មិនមែន រដ្ឋាភិបាល និង សមាគម ដោយមានការពិគ្រោះ យោបល់ជាមួយនឹងស្ថាប័ន និងអង្គការ ពាក់ព័ន្ធ។

(ទី៣). បរិស្ថានម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុដែលមានលក្ខណៈអនុគ្រោះ

ផ្អែកលើមូលដ្ឋាន នៃ សមិទ្ធផលការងារ ដែលសំរេចបានពីមុនមក ក្នុងការគ្រប់គ្រង ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ សាធារណៈ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តពុះពារ ដើម្បីសំរេចឱ្យបាន នូវគោលដៅ នៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ ក្នុងអត្រា ៦ ទៅ ៧% ក្នុងមួយឆ្នាំ ក្នុងបរិការណ៍នៃ អត្រាអតិផរណាទាបក្នុង កំរិតតូលេខតែមួយខ្ទង់ អត្រាប្តូរ ប្រាក់មានស្ថិរភាពល្អ ហើយទុន បំរុងរបស់ជាតិក៏មានការកើនឡើងជាប្រចាំ។ ក្នុងន័យនេះរាជ រដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តអនុវត្តគោល នយោបាយ រូបិយវត្ថុ ប្រុងប្រយ័ត្ន និងអត្រាប្តូរប្រាក់អណ្តែត ដែលផ្អែក លើមូលដ្ឋាន នៃ គោលការណ៍ទីផ្សារ។ គោលនយោបាយបដិដុល្លា រូបនីយកម្ម នឹងត្រូវបានអនុវត្តបន្ត ជាជំហាន ដ៏ប្រុងប្រយ័ត្ន ស្របទៅតាមសភាពការណ៍វិវត្តន៍នៃសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងអន្តរជាតិ។

ការប្រកាន់ខ្ជាប់នូវវិន័យនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងថវិកា មានសារសំខាន់ខ្លាំងណាស់ សំរាប់ការបង្កើតឡើង នូវបរិស្ថានម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុដែលមានលក្ខណៈអនុគ្រោះ ចំពោះការខិតខំកសាងមូលដ្ឋាន គ្រឹះដ៏ រឹងប៉ឹង និងមាំមួន នៃសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ដើម្បីធានាកំណើនមួយប្រកបទៅដោយចីរភាព និងមានសមធម៌។ មើលឃើញ យ៉ាងដូច្នោះ រាជរដ្ឋាភិបាលប្តេជ្ញាបន្តខិតខំពង្រឹងការប្រមូលចំណូលគ្រប់ប្រភេទ ទាំងចំណូល ពន្ធដារ ទាំង ចំណូលទាំងមិនមែនពន្ធដារ។ កិច្ចការនេះ រួមបញ្ចូលការអនុវត្តន៍យ៉ាងហ្មត់ចត់នូវ ច្បាប់ស្តីពី សារពើពន្ធ ការប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ និង ការគេចវេរៈពន្ធ ការបន្តអនុវត្តវប្បធម៌គ្មាន ការលើក លែងពន្ធ ការពង្រឹងមូលដ្ឋាន ពន្ធដារ ការពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់ រដ្ឋបាលពន្ធដារ និងរបស់រដ្ឋបាលគយ និងរដ្ឋាករ និងការធានាគ្រប់គ្រង ដោយត្រឹមត្រូវ និងហ្មត់ចត់នូវទ្រព្យសម្បត្តិ អរូបិយ ក្នុងនោះមានទ្រព្យ សម្បត្តិរបស់ក្រុមហ៊ុនរដ្ឋ និងក្រុមហ៊ុន ចំរុះរដ្ឋ ។ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងជំរុញអនុវត្តកម្មវិធី កែទម្រង់ប្រព័ន្ធ គ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ពិសេសតាមរយៈ ការបន្តគោលនយោបាយវិចារណកម្មចំណាយ ដោយ ឈរលើ គោលការណ៍តម្លាភាព គណនេយ្យភាព និងប្រសិទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ច និងការពង្រឹងយន្តការសវនកម្ម និង លទ្ធកម្មសាធារណៈ ដោយផ្តល់អទិភាពខ្ពស់លើ ចំណាយ ក្នុងវិស័យសង្គមកិច្ច សេដ្ឋកិច្ច និងលើការ វិនិយោគសាធារណៈ ជាពិសេសក្នុងផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ រូបវន្ត។ រាល់ប្រតិបត្តិការថវិកា ទាំងក្នុងផ្នែក ចំណូលទាំងក្នុងផ្នែកចំណាយ ត្រូវតែបានធ្វើឡើងស្របទៅតាមវិធាន និងនីតិវិធីជាធរមាន។

នៅលើមូលដ្ឋាននៃគោលនយោបាយអាទិភាពខាងលើនេះ ក្នុងនាមជាប្រមុខនៃរាជរដ្ឋាភិបាល សំរាប់ នីតិកាល ទី៣ នៃរដ្ឋសភា ខ្ញុំសូមដាក់ចេញនូវវិន័យដប់យ៉ាងក្នុងការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដែលគ្រប់ សមាជិក-សមាជិកានៃរាជរដ្ឋាភិបាល មានកាតព្វកិច្ចត្រូវគោរពយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួន និងដោយម៉ឺងម៉ាត់ បំផុត មិនអាចធ្វេសប្រហែស និងមិនអាចលើកលែងបានគ្រប់ពេលវេលាគឺ ៖

វិន័យទី១ ៖ ត្រូវបន្តប្រកាន់យ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួននូវការមិនអនុញ្ញាតឱ្យមាន “វប្បធម៌រូចពន្ធ និងលើក លែងពន្ធ” នៅកន្លងប្រទេសកម្ពុជា។

វិន័យទី២ ៖ ត្រូវខិតខំប្រមូលចំណូលគ្រប់ប្រភេទឱ្យបានគ្រប់តាមផែនការ ឬលើសផែនការ។

វិន័យទី៣ ៖ ត្រូវបង់ចំណូលទាំងអស់ចូលរតនាគារជាតិភ្លាមៗឱ្យបានទាន់ពេល។ ហាមដាច់ខាតការរក្សា ទុកចំណូលចំណូលសំរាប់ចំណាយ នៅក្រៅក្របខណ្ឌថវិកាជាតិ ទោះជាតាមរយៈយន្តការចំណូលព្រម ចំណាយ ព្រមក្តី តាមរយៈការខ្ចីក្រុមហ៊ុនប្រើមុន ហើយចាំកាត់ចំណូលសងតាមក្រោយ។

វិន័យទី៤ ៖ ត្រូវក្លាហាន និងដាច់ខាតក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើរត់គេចពន្ធគ្រប់ប្រភេទ និងក្នុងការតឹង ទារ បំណុលពីអ្នកដែលជំពាក់បំណុលរដ្ឋ ជាពិសេសពីអ្នកជំពាក់បំណុលពន្ធ។

វិន័យទី៥ ៖ ត្រូវតំរង់ចំណាយឱ្យចំទិសដៅអាទិភាពនៃការអភិវឌ្ឍន៍ ហើយហ្នឹងម៉ាត់ក្នុងការគ្រិតគ្រឿត ចំណាយ ដែលមិនចាំបាច់ ឬមិនទាន់ចាំបាច់ និងត្រូវសន្សំសំចៃក្នុងការចាយវាយ ហើយត្រូវលើកកំពស់ស្មារតី ប្រឆាំងនឹង ភាពខ្លះខ្លាយ។

វិន័យទី៦ ៖ ត្រូវពង្រឹង និងអនុវត្តនឱ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួននូវបទបញ្ញត្តិស្តីពីលទ្ធភាពសាធារណៈ។

វិន័យទី៧ ៖ ត្រូវពង្រឹងសវនកម្មនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងថវិការ (ទាំងចំណូល ទាំងចំណាយ) ទាំងអចិការ កិច្ច ហិរញ្ញវត្ថុនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ទាំងសវនកម្មផ្ទៃក្នុងនៃសាមីក្រសួងស្ថាប័ននីមួយៗ និងទាំង សវនកម្មឯក រាជ្យផ្ទៃក្រៅ។

វិន័យទី៨ ៖ ហាមដាច់ខាតនូវការចុះកិច្ចសន្យានានាជាមួយក្រុមហ៊ុនឯកជន ដែលមានការពាក់ព័ន្ធដល់ កាតព្វកិច្ច ពន្ធដារ និងចំណូល-ចំណាយរដ្ឋ ដោយមិនមានការចូលរួម និងការឯកភាពពីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ។

វិន័យទី៩ ៖ ហាមដាច់ខាតនូវការខ្ចីឥណទានដែលមានលក្ខណៈពាណិជ្ជកម្ម។

វិន័យទី១០ ៖ ត្រូវពង្រឹងគ្រប់គ្រងឱ្យបានហ្មត់ចត់បំផុតនូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋគ្រប់ប្រភេទ ដោយ គោរពយ៉ាង ម៉ឺម៉ាត់តាមច្បាប់ បិទបទបញ្ញត្តិទាំងឡាយស្តីពីការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ។

រាជរដ្ឋាភិបាលយល់ យ៉ាងច្បាស់ថា ការបង្កើនសញ្ជ័យធនក្នុងស្រុក គឺជាកិច្ចការមួយដែលមានសារ សំខាន់ខ្លាំង ណាស់សំរាប់អភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាក្នុងពេលអនាគតរយៈពេលវែង។

ដើម្បីគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តដាក់ ចេញវិធានការពង្រឹងប្រព័ន្ធធនាគារក្នុង ប្រទេស សំដៅធានាឱ្យបាននូវការគ្រប់គ្រង ល្អប្រសើរ មានការត្រួតពិនិត្យ ហ្មត់ចត់ សមស្រប និងមានសមត្ថភាព និងប្រសិទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ ក្នុងការ កៀងគរប្រាក់ សន្សំយកមកផ្តល់ហិរញ្ញ ប្បទាន សំរាប់ពង្រីកសកម្មភាពវិស័យឯកជន និងលើកកម្ពស់ កំណើន សេដ្ឋកិច្ច។ ជាចំណែក ដ៏សំខាន់មួយនៃកិច្ចការនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តលើកស្ទួយវិស័យឥណទាន ជនបទ ដើម្បី ជួយផ្តល់ សេវាហិរញ្ញវត្ថុ និងប្រាក់កម្ចីធ្វើដើមទុនដែលមានការប្រាក់ទាបបំផុតតាមដែលអាច ធ្វើបាន នៅក្នុងក្រមខណ្ឌ នៃគោលការណ៍សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ ដោយគិតគូរអំពីអត្រា ការប្រាក់ តាមវិស័យដូចគ្នា នៃប្រទេសជាសមាជិក អាស៊ាន សំរាប់ជូនដល់ប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រ ត្រូវសារ ដែលមានចំណូលទាប ព្រមទាំង សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យមក្នុង ទិសដៅជំរុញសកម្មភាព សេដ្ឋកិច្ចជនបទ និងរួមចំណែកលើកកម្ពស់ ជីវភាពប្រជាពលរដ្ឋ នៅតាមមូលដ្ឋាន ឆ្ងាយដាច់ ស្រយាល។ បន្ថែមពីលើនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបង្កើនការ យកចិត្តទុក ដល់ការរៀបចំប្រព័ន្ធ ច្បាប់ បទបញ្ជា និងយន្តការស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុ ផ្សេងៗទៀតសំរាប់ប្រមូល ប្រមូលធនធានក្នុង ស្រុក ដែលកំពុងតែស្ថិត នៅរាយប៉ាយនៅឡើយ តាមរយៈការបន្តធ្វើកំណែទម្រង់ និង សុក្រឹតកម្មប្រព័ន្ធពន្ធដារ ការពង្រឹង ប្រព័ន្ធធនាគារ ពាណិជ្ជ និងវិស័យធានារ៉ាប់រង ការបង្កើត ផ្សារ មូលធន ។ល។ ស្របតាម “ចក្ខុវិស័យ និងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ ហិរញ្ញវត្ថុ សំរាប់ឆ្នាំ ២០០១- ២០១០” ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើង នៅក្រោមជំនួយបច្ចេកទេសរបស់ធនាគារ អភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងត្រូវបាន អនុម័តដោយរាជរដ្ឋាភិបាលនៅខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០១។

(ទី៤). សមាហរណកម្មកម្ពុជានៅក្នុងតំបន់ និងពិភពលោក

រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តជំរុញការធ្វើសមាហរណកម្មប្រទេសកម្ពុជានៅក្នុងសហគមន៍តំបន់ និង ពិភព លោក ដោយផ្ដោតអាទិភាពជាពិសេសលើការខិតខំដើម្បីកាត់បន្ថយគម្លាតនៃការ អភិវឌ្ឍន៍ ក្នុងសមាគម ប្រជាជាតិ អាស៊ីអាគ្នេយ៍ (អាស៊ាន) តាមរយៈការចលនាបណ្តាប្រទេស ជាសមាជិកអាស៊ាន និងប្រទេសជាដៃគូ ទាំងឡាយ ឱ្យចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការអនុវត្តន៍ គំរោងការនានា នៃគំនិតផ្តួចផ្តើមសមាហរណកម្មអាស៊ាន ដែលបានអនុម័តក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូល អាស៊ានកន្លងមក ជាពិសេសវិធានការ និងគំរោងនានាដែលបាន អនុម័តនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំ កំពូលអាស៊ានលើកទី ៨ កាល ពីខែ វិច្ឆិកា ២០០២ នៅទីក្រុងភ្នំពេញ។ ជាមួយ គ្នានេះ រាជរដ្ឋា ភិបាលនឹងបន្តចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការអនុវត្តន៍ “កម្មវិធីមហាអនុតំបន់មេគង្គ” ពិសេស គំរោងអាទិភាពនានា ដែលបានអនុម័តនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលមហាអនុតំបន់ មេគង្គលើកទី ១ នៅ ទីក្រុងភ្នំពេញ នាខែ វិច្ឆិកា ២០០២ និងគំនិតផ្តួចផ្តើម “តំបន់អភិវឌ្ឍន៍ត្រីកោណ” កម្ពុជា -

រៀនសូត្រ - ឡាវ និងកម្ពុជា - ឡាវ - ថៃ និង “យុទ្ធសាស្ត្រសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច” រវាង
កម្ពុជា - ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា និងថៃ។ ដើម្បីកម្ពុជា អាចទាញយកផលចំណេញពីសមាហរណកម្ម
អន្តរជាតិ យើងត្រូវ ពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និង ដាក់ឱ្យ អនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រសហប្រតិបត្តិការ
ជាមួយ ប្រទេសជិតខាង ដូចជា ការអនុវត្តន៍ទស្សនាទាន “ប្រទេសបួន-សេដ្ឋកិច្ចមួយ” ការ
បង្កើតតំបន់ ត្រីកោណ នៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការបង្កើតតំបន់សេរីសំរាប់កែច្នៃបំរើការ
នាំចេញ។

បច្ចុប្បន្ននេះ ពិភពលោកទាំងមូលបានទទួលស្គាល់ថា ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាចចូលរួមផ្តល់វិភាគ
ទាន យ៉ាងសំខាន់ ដល់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងការលើកកម្ពស់ជីវភាពរបស់ប្រជាជន ។
ក្នុងស្មារតីនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តដំណើរ ទៅមុខទៀតយ៉ាងស្វាហាប់ នៅលើមតិការ
ធ្វើសេរីភាវូនីយកម្មពាណិជ្ជកម្ម សំដៅធានាឱ្យទំនិញ និងសេវាគ្រប់ ប្រភេទអាចចរាចរបាន
ដោយសេរីនៅក្នុងទូទាំងប្រទេស និងរវាង ប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសជាដៃគូសំខាន់ៗនៅក្នុង
តំបន់ និងលើសកលលោក។ ការបើកច្រកឱ្យផលិតផល កម្ពុជាអាចឈានចូលដោយគ្មាន
របាំង និងឧបសគ្គនានា ទៅកាន់ទីផ្សារដ៏ធំធេងនៅក្នុងតំបន់ និងក្នុង ពិភពលោក នឹងផ្តល់
ឱ្យកម្ពុជានូវកាលានុវត្តភាពនៃ “វិមានសេដ្ឋកិច្ច” ជីវសេសវិសាល ដែលនឹងផ្តល់ ផល
ប្រយោជន៍ដល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ជាកំណើននៃការវិនិយោគ កំណើននៃការងារ កំណើននៃ
ប្រាក់ចំណូល និងកំណើន នៃសេដ្ឋកិច្ចជាតិទាំងមូល ដែលសុទ្ធតែជាកត្តា ដ៏សំខាន់សំរាប់
កាត់បន្ថយនូវភាព ក្រីក្ររបស់ ប្រជាជន។ ក្នុងន័យនេះ ការចូលរួមរបស់កម្ពុជានៅក្នុងតំបន់
ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន 9៧៧ទៅប និង ការចូល ជាសមាជិកក្នុងអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភព
លោក 9៧៧ទៅប នាពេលថ្មីៗនេះ គឺសុទ្ធតែជំហានដែល មានអត្ថន័យ យុទ្ធសាស្ត្រ និង ជា
ប្រវត្តិសាស្ត្រ សំរាប់ការខិតខំប្រឹងប្រែងស្តារ និងអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា។

ក្នុងស្មារតីនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងប្រឹងប្រែងអនុវត្ត យ៉ាងហ្មត់ចត់នូវកាតព្វកិច្ចរបស់ ប្រទេស
កម្ពុជា ជាសមាជិក របស់អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក។ ជាការពិត សមាជិកភាពនៅក្នុង
អង្គការពាណិជ្ជកម្ម ពិភពលោកត្រូវឱ្យមាន ការងារជាច្រើនដូចជា ការអនុម័តិ អនុវត្តន៍ច្បាប់
និងលិខិតបទដ្ឋាន នីតិវិធីប៉ាន់ តំលៃ វិធីសាស្ត្រប៉ាន់តំលៃពាណិជ្ជកម្ម និងរបាយការណ៍ដែល
ប៉ាន់ប្រមាណផលប៉ះពាល់ដល់ការ ការពារ ពាណិជ្ជកម្ម ក៏ដូចជាការសិក្សាស្តីពីការផលិតស្រូវ
ទីផ្សារកសិកម្មផ្សេងទៀត និងដំណើររក្សាត្រូវវិទ្យា សិប្បកម្ម ទឹកស្អាត នេសាទ រោងចក្រ
ទេសចរណ៍ និងសេវាពលកម្ម ដើម្បីទាញយកផលប្រយោជន៍ពីអង្គការ នេះ។ រាជរដ្ឋាភិបាល
ប្តេជ្ញាចិត្តយ៉ាងមុតមាំថា នឹងប្រើប្រាស់កាលានុវត្តភាពនេះ ដើម្បីកែទម្រង់ក្នុងគ្រប់ វិស័យ។

២.៣. ចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រទ្វេមូលសំរាប់ជំរុញកំណើន

ចតុកោណទី១. ការលើកស្ទួយវិស័យកសិកម្ម

ម៉ូឌី១. ការលើកកម្ពស់ផលិតភាពកសិកម្ម និងពិធីបកប្រែកសិកម្ម

ក្នុងនីតិកាលកន្លងមក រាជរដ្ឋាភិបាលសំរេចបាននូវជោគជ័យគួរជាទី លើកទឹកចិត្តក្នុងការ ជំរុញលើក កំពស់កំណើន សេដ្ឋកិច្ច។ ក៏ប៉ុន្តែទោះបីយ៉ាងណាកំណើននេះនៅមានមូលដ្ឋាន តូចចង្អៀតនៅឡើយ ដោយ សារវាពឹងផ្អែកជាសំខាន់ទៅលើវិស័យតែពីរប៉ុណ្ណោះ នោះគឺ ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ និងវិស័យ ទេសចរណ៍។ នេះជាប្រការដែលធ្វើឱ្យ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាមាន លក្ខណៈងាយរងគ្រោះដោយសារអស្ថិរភាព និងវិបត្តិផ្សេងៗ ពីក្រៅប្រទេស។ ក្នុងន័យនេះ យើងមានសេចក្តីត្រូវការចាំបាច់ក្នុងការពង្រឹង និងពង្រីកមូលដ្ឋាន នៃកំណើន សេដ្ឋកិច្ចជាតិ ដោយប្រើប្រាស់សក្តានុពលភាព សេដ្ឋកិច្ច ក្នុងវិស័យផ្សេងៗ ទៀតឱ្យបាន កាន់តែច្រើន ពិសេសគឺវិស័យកសិកម្ម និងកសិ-ឧស្សាហកម្ម ដែលមានសក្តានុ ពលកំណើនដ៏ធំធេង ហើយ ថែមទាំងអាច ផ្តល់ឥទ្ធិពលជាវិជ្ជមានយ៉ាងឆាប់រហ័ស ទៅលើកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់យើង ដើម្បីលើកកំពស់ជីវភាព ប្រជាជននៅតាមទីជនបទទៀតផង។

គោលនយោបាយកសិកម្ម របស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺសំដៅលើកកំពស់ ផលិតភាពកសិកម្ម និងពិពិធកម្ម ១ឱវេលាសិចិត្តាភិបាល វិស័យកសិកម្ម ឱ្យក្លាយទៅជាផ្នែកនាំមុខមួយ ដែលអាច ផ្តល់ជីវភាពបន្ថែម ដល់កំណើន សេដ្ឋកិច្ច និង អាចចូលរួមវិភាគទានយ៉ាងសំខាន់ ដល់ការ កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។ ក្នុងទិសដៅនេះ រាជរដ្ឋា ភិបាលនឹងបង្កើនការប្រើប្រាស់ធនធានក្នុង ស្រុកសំរាប់អនុវត្តពហុវប្បកម្ម និងប្រពលវប្បកម្ម កសិកម្ម ដើម្បីធានាបាននិរន្តរភាពនៃ កំណើន សេដ្ឋកិច្ច បង្កើតការងារ និងបង្កើនប្រាក់ចំណូលនៅជនបទ ព្រមទាំង ធានាសន្តិសុខ ស្បៀងសំរាប់ប្រជាជនទូទៅ ហើយធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវអាហារូបត្ថម្ភ និងបង្កើនការនាំចេញ កសិផល។ ក្នុងន័យនេះ ការបង្វែរទិសពីការអភិវឌ្ឍន៍តាមបែប “បើកទូលាយ” ឬ តាមបែប “វិបុលកម្ម” ទៅកាន់ការអភិវឌ្ឍន៍តាមបែប “ស៊ីដំរៅ” ឬ តាមបែប “ប្រពលកម្ម” ពោលគឺ ការ ពង្រឹងសមត្ថភាព ចិញ្ចឹមលើផ្ទៃដី ដែលមានស្រាប់តាមរយៈប្រពលកម្ម បានក្លាយទៅជា អាទិភាពដ៏ខ្ពស់បំផុតមួយ របស់ រាជរដ្ឋាភិបាល។

រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងជំរុញបង្កើតបរិយាកាសល្អ សំរាប់ការចូលរួមរបស់ផ្នែកឯកជន ដើម្បីការលូតលាស់ នៃវិស័យកសិកម្ម តាមរយៈការប្រឹងប្រែងបន្ថែមនៃការផ្តល់កម្មសិទ្ធិដីធ្លីនៅតាមជនបទ ក្នុងទិសដៅពង្រឹង សុវត្ថិភាពនៃការកាន់កាប់ដីធ្លីកសិកម្ម ការពង្រីក និងបែងចែកដីធ្លីកសិកម្ម ក្នុងក្របខណ្ឌដីសម្បទាន សង្គមកិច្ច ការអភិវឌ្ឍន៍ប្រព័ន្ធស្រោច ស្រពផ្ទៃដី និងការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក ដោយយកចិត្តទុកដាក់ផងដែរ ដល់ការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពក្នុងការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រដែលមានស្រាប់ ការបន្តបង្កើត និងពង្រឹង គុណភាពសហគមន៍អ្នកប្រើប្រាស់ទឹក ព្រមទាំងការកាត់ បន្ថយភាពងាយរងគ្រោះពីគ្រោះធម្មជាតិ និងការ ពឹងផ្អែកទាំងស្រុងលើលក្ខខណ្ឌធម្មជាតិ។ល។

ក្នុងទិសដៅជំរុញផលិតភាពកសិកម្ម រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមទៀត ចំពោះការពង្រីក សេវាកម្ម គាំទ្រដល់វិស័យនេះ ដូចជាការងារស្រាវជ្រាវ និងផ្សព្វផ្សាយការអភិវឌ្ឍន៍ទីផ្សារកសិកម្ម ការបែង ចែកសំភារៈ ពូជដី និងការផ្តល់ឥណទានជនបទ។ល។ ក្នុងក្របខណ្ឌនេះរាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តល់អាទិភាព ជាពិសេស ទៅលើការតំរូវទិសកិច្ចការវិនិយោគសាធារណៈ និងការលើកទឹកចិត្តវិនិយោគឯកជនឱ្យឆ្ពោះទៅ រកវិស័យកសិកម្ម សំដៅការលើកកម្ពស់កំណើនកសិផល និងធានាគុណភាពកសិផលកម្ពុជាឱ្យឆ្លើយតបទៅ នឹងការតំរូវនៃស្តង់ដារអន្តរជាតិ។

រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តផ្តល់អាទិភាព ទៅលើកិច្ចការអភិវឌ្ឍន៍តំបន់ព្រំដែន និងតំបន់ជនបទដាច់ស្រយាល ដើម្បី ទប់ស្កាត់ការធ្វើចំណាកចោលស្រុក តាមរយៈការរៀបចំ និងកសាងតំបន់ទីប្រជុំជនបទមួយចំនួន ដែលមានបណ្តាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសមស្រប សំរាប់សំរួលដល់ជីវភាពរស់នៅ និង ការចូលរួមទៅក្នុង សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រជា ពលរដ្ឋនៅទីនោះ។

រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តផ្តល់អាទិភាពទៅ លើកិច្ចការអភិវឌ្ឍន៍តំបន់ព្រំដែន និងតំបន់ជនបទដាច់ស្រយាល ដើម្បីទប់ស្កាត់ការធ្វើចំណាកចោលស្រុក តាមរយៈការរៀបចំ និងកសាងតំបន់ទីប្រជុំជនមួយចំនួន ដែលមានបណ្តាញ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសមស្របសំរាប់សម្រួល ដល់ជីវភាពរស់នៅ និងការចូលរួមទៅក្នុង សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ នៅទីនោះ។

រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តជម្រុញចលនា “ភូមិមួយ ផលិតផលមួយ” ដើម្បីលើស្ទួយគំនិតថ្លៃប្រឌិត និងជំនឿ លើខ្លួនឯង របស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅតាមជនបទ ដោយឈរលើគោលការណ៍សំខាន់ៗ

បួនយ៉ាងគឺ ៖ (ទី១). ការរិះរកវិធីផលិត ដែលសមស្របទៅនឹងស្ថានភាពជាក់ស្តែងនៃបរិស្ថាន ភូមិឋាន និងសមស្របទៅតាម សេចក្តីត្រូវការរបស់ទីផ្សារ (ទី២). ការបង្កលក្ខណៈងាយស្រួល និងការផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តប្រជាពលរដ្ឋ ក្នុងការផលិត ដូចជាការស្វែងរកទីផ្សារ ការផ្តល់ ឥណទា ការផ្ទេរ បច្ចេកវិទ្យា និងការផ្តល់ពូជ (ទី៣). ការជួយបណ្តុះបណ្តាលសមត្ថភាពគ្រប់ គ្រង និងធនធាន មនុស្ស និង (ទី៤). ការបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ បង្កើត សហគមន៍កសិកម្មក្នុង ទិសដៅធានាតម្លៃ ផលិតផល។

ម៉ូឌី២. កំណែទម្រង់ដីធ្លី និងការបោសសំអាតមីន

ដី និង ទឹក គឺជាធនធានធម្មជាតិសំខាន់ពីរ ជាមូលដ្ឋានដែលអាចយកមកប្រើប្រាស់សំរាប់ការ អភិវឌ្ឍន៍ សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ជាពិសេសនៅតមបន់ជនបទ។ ដោយបន្តអនុវត្តច្បាប់ ភូមិបាល និង គោលនយោបាយដីធ្លី រាជរដ្ឋាភិបាលប្រមូលផ្តុំជាសំខាន់ លើវិធានការពង្រឹងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង បែងចែក និងប្រើប្រាស់ដីធ្លីប្រកបដោយសមធម៌ និង ដោយធានាបាននូវប្រសិទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ច តាមរយៈការចុះ បញ្ជីដីធ្លី ការបែងចែកដីធ្លី ការធានា សុវត្ថិភាពនៃកម្មសិទ្ធិលើដីធ្លី ការលុបបំបាត់ភាពអាណាធិបតេយ្យ ក្នុង ការកាន់ កាប់ដីដោយ ខុសច្បាប់ ការដាក់ចេញវិធានការសមស្រប ដើម្បីទប់ស្កាត់ការប្រមូលដីទុកដោយមិន ប្រើ ប្រាស់ មិនធ្វើផលិតកម្មឬអាជីវកម្ម។ល។ រាជរដ្ឋាភិបាលពិនិត្យឡើងវិញនូវដីទំនេររបស់រដ្ឋ ឬដីរដ្ឋដែល ឯកជន កាន់កាប់ដោយមិនស្របច្បាប់តាមលិខិត បទដ្ឋានគតិយុត្តិ និងនីតិវិធី ដែលបានកំណត់កន្លងមក។

រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តផ្តល់អាទិភាពដល់ការពង្រឹងសិទ្ធិកាន់ កាប់ដីធ្លីជូនប្រជាពលរដ្ឋ ដែល ត្រូវការដីសំរាប់ សង់លំនៅដ្ឋាន និងធ្វើអាជីវកម្មកសិកម្មជាគ្រួសារក្នុងក្របខណ្ឌដី សម្បទាន ដើម្បីគោលដៅសេដ្ឋកិច្ច ដោយ ឈរ លើគោលការណ៍ជួយគ្រួសារក្រីក្រ និងក្រុមជនងាយរង គ្រោះ។

រាជរដ្ឋាភិបាលយល់ច្បាស់ថា ការបោសសំអាតមីនមិនមែនគ្រាន់តែជាបញ្ហាសន្តិសុខមួយមុខ ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ វាពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍន៍ជារួម ជាពិសេសបញ្ហាការ ផ្គត់ផ្គង់ដី និងការផ្តល់ សុវត្ថិភាពក្នុងការ ប្រកបអាជីវកម្មនៃគ្រួសារកសិករក្រីក្រ នៅទីជនបទ ដាច់ស្រយាល។ ក្នុងស្មារតីនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងអនុវត្តការងារតាមនីតិវិធី ដែលបានរៀបចំ

ដើម្បីធានាសកម្មភាពកំចាត់មីន ដែលកំពុង អនុវត្តនៅកម្ពុជាឱ្យមានសុវត្ថិភាពមានការសំរេបសំរួល និងមានផែនការល្អ និងអនុវត្តតាមស្តង់ដារជាតិ និងកាតព្វកិច្ចអន្តរជាតិ។

ម៉ូឌុល ៣. វិស័យនេសាទ និងជលផល

មច្ចុជាតិមានសារសំខាន់ ជាអាយុជីវិតសំរាប់ប្រជាជនកម្ពុជារាប់លាននាក់ ដោយផ្តល់ជាស្បៀងអាហារ ជា ចំណូល និងការរស់នៅ ហើយគួបផ្សំនឹងអង្ករ ត្រី ដែលជាផ្នែកមួយសំខាន់នៃសន្តិសុខស្បៀងបានផ្តល់ ប្រូតេអ៊ីនចំនួន បីភាគបួនដល់ប្រជាជនចំនួន ២ លាននាក់។ អាស្រ័យហេតុនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញ នូវវិធានការអភិវឌ្ឍន៍ វិស័យជលផលប្រកបដោយចីរភាព និងមានសមធម៌ ដោយប្រគល់សិទ្ធិអំណាច ទៅឱ្យសហគមន៍ជនបទដើម្បីឱ្យប្រជាកសិករអាចចូលរួមបានយ៉ាងសកម្មក្នុងការរៀបចំផែនការ និងកម្មវិធី នានា ហើយទទួលខុសត្រូវគ្រប់ធនធាន ជលផលដោយខ្លួនឯង។

រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបង្វែរឡូត៍នេសាទចប់កិច្ចសន្យាមួយចំនួនទុកជាកន្លែងអភិរក្សពូជត្រី សំរាប់បង្កើនផល ស្តុកធម្មជាតិផង និងរក្សពូជត្រីដែលស្ទើរផុតពូជឱ្យកើតមានសំបូរឡើងវិញផង ព្រមទាំងជំរុញបង្កើនទំហំ ដែននេសាទ សំរាប់ជូនប្រជាពលរដ្ឋប្រើប្រាស់ និងជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍ផ្នែកវារីវប្បកម្មដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹង តំរូវការសាច់ត្រីកើន ឡើងផងព្រមទាំងបន្ថយសម្ពាធលើធនធានជលផលធម្មជាតិផងដែរ។

ម៉ូឌុល ៤. កំណែទម្រង់ព្រៃឈើ

គោលដៅនៃយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងវិស័យព្រៃឈើ គឺធានាឱ្យបាននូវការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ប្រកបដោយចីរភាព ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃសសរទ្រូងបីសំខាន់ៗ៖

ទី១. គោលនយោបាយគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ប្រកបដោយចីរភាពដោយមានការត្រួតពិនិត្យអាជីវកម្មព្រៃឈើ យ៉ាងហ្នឹងម៉ាត់ និងសមស្របតាមនិយាមនៃការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើជាអន្តរជាតិ ដែលតំរូវឱ្យមានទំហំ ព្រៃឈើ បំរុងទុក គ្រប់គ្រាន់សំរាប់ទប់ទល់ការប្រើប្រាស់របស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងសំរាប់ការពារភាពរាំងស្ងួត និង ទឹកជំនន់ ព្រមទាំងមាន ព្រៃលិចទឹកសំរាប់ទុកជាជមរកមច្ចុជាតិ។

ទី២. ប្រព័ន្ធការពារធនធានធម្មជាតិ ដើម្បីធ្វើការអភិរក្សជីវសាស្ត្រចម្រុះ និងប្រភេទដែលកំរ។

ទី៣. ការអនុវត្តន៍កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ព្រៃឈើមួយ ដែលរឹងមាំ មានតម្លាភាព និងមានការគ្រប់គ្រង ដោយផ្ទាល់របស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក្នុងតំបន់នេះ។

រាជរដ្ឋាភិបាលបានផ្អាក និងពិនិត្យអាជីវកម្មព្រៃឈើសម្បទានដែលនៅសេសសល់ទាំងអស់ឡើងវិញ ដើម្បី វាយតម្លៃស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នសំដៅទៅលើការគ្រប់គ្រងឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព។ ទន្ទឹមនេះរាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្ត ជំរុញ គោលនយោបាយដាំដុះព្រៃឈើឡើងវិញ។

បត្យកោណទី២. ការបន្តស្ដារ និងកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរួបរួម

មុំទី១. ការបន្តស្ដារ និងកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍

បណ្តាញគមនាគមន៍មានតួនាទីជាសសៃឈាមសំរាប់តភ្ជាប់ច្រកល្អក នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឱ្យក្លាយទៅ ជាសរីរាង្គកាយសេដ្ឋកិច្ចមួយ ដែលធានាបាននូវសមាហរណកម្មផ្ទៃក្នុងខ្លួនឯងផង និងសមាហរណកម្ម សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាជាមួយបរទេស ទៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និងពិភពលោកផង។ លើសពីនេះទៀត សំរាប់ស្ថានភាព សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរួបរួម នៅមានតួនាទីដ៏សំខាន់ជា “ក្បាលរថភ្លើង នៃកំណើន សេដ្ឋកិច្ច” និង ជាមធ្យោបាយដ៏ មានប្រសិទ្ធភាពបំផុតមួយ សំរាប់កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងទុក្ខលំបាក វេទនា របស់ប្រជាជន។ នៅលើមូលដ្ឋាននៃទស្សនៈវិជ្ជានេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តផ្តល់អាទិភាពខ្ពស់ទៅលើការស្ដារ និងកសាង ប្រព័ន្ធគមនាគមន៍ ដឹកជញ្ជូនគ្រប់រូបភាព រួមមានថ្នល់-ស្ពាន ផ្លូវដែក ផ្លូវទឹក កំពង់ផែ និង អាកាសយាន ដ្ឋានដែលតភ្ជាប់រវាងគ្រប់តំបន់នៅទូទាំងប្រទេស ទាំងទីក្រុង ទីប្រជុំជន និងតំបន់ជនបទឆ្ងាយដាច់ ស្រយាល និងតភ្ជាប់ជាមួយបណ្តាប្រទេសជិតខាងឱ្យទៅប្រពន្ធគមនាគមន៍ដឹកជញ្ជូនមួយដ៏ងាយស្រួល មាន ស្ថិរភាព មានសុវត្ថិភាព មានប្រសិទ្ធភាព សេដ្ឋកិច្ច និងមានតម្លៃទាបក្នុងទិសដៅសម្រួលដល់ការធ្វើ ពាណិជ្ជកម្ម ជម្រុញវិស័យទេសចរណ៍ ការអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ការធ្វើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចទៅក្នុងតំបន់ និងក្នុងសកលលោក ពិសេស គឺបំរើដល់កិច្ចការពារជាតិថែមទៀត។ ក្នុងនេះអាទិភាពខ្ពស់ នឹងត្រូវបានផ្តោតទៅលើការបន្តកសាងផ្លូវជនបទ ជាមួយនឹងការពង្រឹងវិធានការថែទាំ ផ្លូវថ្នល់ ដើម្បីរក្សាស្ថិរភាព នៃការដឹកជញ្ជូន និង ការធ្វើដំណើរ។

រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងខិតខំពុះពារបន្តកិច្ចការស្តារ និងអភិវឌ្ឍបណ្តាញ ផ្លូវដែក និងជម្រុញការប្រើប្រាស់ ផ្លូវដែក សំរាប់ដឹក ជញ្ជូនធុនធ្ងន់។

វិស័យអាកាសចរណ៍ស៊ីវិល នឹងត្រូវបានលើកកម្ពស់ថែមទៀត ក្នុងទិសដៅ ធានាឱ្យសេវាអាកាសចរណ៍ស៊ីវិល អាចចូលរួម យ៉ាងសកម្ម ក្នុងការលើក ស្ទួយកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ជាពិសេសគឺវិស័យទេសចរណ៍ជាតិ។

ម៉ូឌី២. ការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក និង ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ

គោលនយោបាយធនធានទឹក គឺជាផ្នែកមួយនៃគំរោងទូលំទូលាយ ដែលផ្តល់ជាមូលដ្ឋានដល់ការការពារ ការ គ្រប់គ្រង និងការប្រើប្រាស់ទឹកសាប ទឹកប្រៃ ធនធានទឹកសមុទ្រ ឱ្យមានលក្ខណៈចិរភាព ស្មើភាព និង បំរើផលប្រយោជន៍សាធារណៈឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព។ ទិសដៅរបស់គោលនយោបាយនេះ គឺប្រមើលជាមុន និង ដោះស្រាយរាល់បញ្ហា ដែលស្ថាប័នបំពេញការងារក្នុងវិស័យទឹកប្រឈមមុខក្នុងកំឡុងពេល ២០ ឆ្នាំខាងមុខ ហើយជួយវិស័យនេះឱ្យប្រកាន់យកវិធានការសមស្របដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាទាំងអស់នេះ។

អនុវត្តស្មារតីនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើក (១). ការផ្តល់ឱ្យពលរដ្ឋគ្រប់រូបនូវ ទឹក ដែលមានសុវត្ថិភាព និងប្រកបដោយអនាម័យ (២). ការផ្តល់សេរីភាព ដល់ពលរដ្ឋគ្រប់រូប ដោយ បញ្ចៀស ការគំរាមកំហែងបាត់បង់ជីវិត និងលក្ខខណ្ឌជីវិត ដែលបណ្តាលមកពីភាពចៃដន្យដែលទាក់ទង នឹងទឹក (៣). ការផ្តល់ទឹកគ្រប់គ្រាន់ដល់កន្លែងណាដែលត្រូវធានាបាននូវសន្តិសុខស្បៀង សំរាប់ការរស់នៅរបស់ ប្រជាជន និងសំរាប់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច (៤). ការធានាបរិស្ថានទឹក ដែលគ្មានជាតិពុល និងការទ្រទ្រង់ ជីវិតមច្ឆា និង ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីនៅក្នុងទឹក។

រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធស្រោចស្រពផ្ទៃដី និងការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក ដោយផ្តោតការយកចិត្ត ទុកដាក់លើការបង្កើនប្រសិទ្ធភាព ក្នុងការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រដែលមានស្រាប់ ការបន្តបង្កើត និង ពង្រឹង គុណភាពសហគមន៍អ្នកប្រើប្រាស់ទឹក និងការកាត់បន្ថយភាពងាយរងគ្រោះពីគ្រោះធម្មជាតិ និង ការពឹងផ្អែកទាំងស្រុងលើលក្ខខណ្ឌធម្មជាតិ។

ម៉ូឌុល ៣. ការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យថាមពល និង បណ្តាញអគ្គិសនី

ការបន្តអភិវឌ្ឍន៍វិស័យថាមពល ដើម្បីធានាឆ្លើយតបប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងក្នុងថ្លៃថោកសមរម្យ ទៅនឹងតម្រូវការនៃការប្រើប្រាស់ដែលចេះតែកើនឡើងពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ គឺជារបៀបវារៈដ៏សំខាន់បំផុត មួយនៃ គោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល។ ក្នុងបរិការណ៍នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តល់អាទិភាព ខ្ពស់ទៅលើការទាក់ទាញឱ្យមានការចូលរួមរបស់ផ្នែកឯកជន នៅក្នុងការផលិតផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនី ពិសេសនៅ តាមបណ្តាទីរួមខេត្ត និងទីប្រជុំជនសំខាន់ៗ ការអនុវត្តន៍គម្រោងអគ្គិសនីភ្ជាប់នឹងយកម្មតំបន់ជនបទប្រកប ដោយគុណភាព និងមានតំលៃទាប សមរម្យ ព្រមទាំងគម្រោងតភ្ជាប់ខ្សែបញ្ជូនថាមពល ពីប្រទេសជិតខាង។

ការស្តារ និងពង្រីកប្រព័ន្ធផ្គត់ផ្គង់សមត្ថភាពផលិតកម្មអគ្គិសនីនៅភ្នំពេញ កំពុងតែត្រូវបានបន្តអនុវត្តតាម រយៈការនាំចូលអគ្គិសនីពីប្រទេសជិតខាង និង គម្រោងការសាងសង់រោងចក្រអគ្គិសនីដោយចំហាយតាម តំបន់មាត់សមុទ្រ។ នៅក្នុងផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធអគ្គិសនី រាជរដ្ឋាភិបាលមានផែនការអភិវឌ្ឍន៍ថាមពលវារី អគ្គិសនីកំចាយ ស្ទឹងបាត់ដំបង ស្ទឹងអាតាយ និងស្ទឹងឫស្សីជ្រំ។ ទន្ទឹមនឹងនេះក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ផ្នែក វារីអគ្គិសនីរាជរដ្ឋាភិបាលមិនត្រឹមតែគិតគូរពីបញ្ហាបរិស្ថានធម្មជាតិ និងសង្គមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏គិតគូរ ដែរ អំពីបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ច។

ម៉ូឌុល ៤. ការអភិវឌ្ឍន៍បច្ចេកវិទ្យាពត៌មាន និង ទូរគមនាគមន៍

គោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងវិស័យនេះ គឺបន្តអភិវឌ្ឍន៍ប្រព័ន្ធប្រៃសណីយ៍ និង ទូរគមនាគមន៍ និងជម្រុញការអភិវឌ្ឍន៍បច្ចេកវិទ្យាពត៌មាន ប្រកបដោយគុណភាពខ្ពស់ ស្របតាមស្តង់ដារ អន្តរជាតិ មានថ្លៃថោកសមរម្យ និង មានសេវាកម្មទំនើបគ្របដណ្តប់ទូទាំងប្រទេសតាមរយៈការអនុវត្តមន៍ វិធានការដូចតទៅ ៖

- បន្តជម្រុញការវិនិយោគ ទៅលើបណ្តាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធធ្វើងខ្នង (ពាចកបៀន ិនថវាសតុចតុរេ) សំរាប់បំរើបំរើឱ្យវិស័យបច្ចេក វិទ្យាពត៌មាន និង ទូរគមនាគមន៍ (ិនថៀរមាត្យិន ានដ ជៀមមុនិចាត្យិន ទចេហានៀលៀងយ - ីដទ) ពិសេសបណ្តាញខ្សែកាប្តអុបទិចដែល

មានសមត្ថភាពខ្ពស់ ដែលនឹងចូលរួមបំរើប្រកប ដោយប្រសិទ្ធភាពផងដែរ ដល់ បណ្តាញទូរគមនាគមន៍ជនបទ។

- បង្កើតឱ្យមានបណ្តាញទូរគមនាគមន៍នៅក្រុងភ្នំពេញ ក្រុងព្រះសីហនុ និងក្រុងសៀមរាប និងពង្រីក សេវាកម្មនៅតាមក្រុង និងទីរួមខេត្ត។
- ដាក់ចេញនូវបទដ្ឋានថ្នាក់ជាតិ សំរាប់ការរៀបចំគម្រោងការសាងសង់ និងកិច្ចប្រតិបត្តិការ គ្រប់សេវា ទូរគមនាគមន៍ និងសំរាប់បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន រួមមានប្រព័ន្ធស្តង់ដារ និងបទដ្ឋាន សំរាប់ការប្រើប្រាស់ បច្ចេកវិទ្យាកុំព្យូទ័រ និងអ៊ិនទែរណែតផងដែរ។
- ពង្រឹងឱ្យបានរឹងមាំនូវរចនាសម្ព័ន្ធប្រៃសណីយ៍ ព្រមទាំងសមត្ថភាពស្ថាប័នដើម្បីធ្វើឱ្យ សេវាកម្មលើក កិច្ចការនេះមានការរីកចំរើនប្រសើរឡើង។
- ពង្រីកបណ្តាញផ្សព្វផ្សាយតាមវិទ្យុ និងទូរទស្សន៍ ក្នុងគោលដៅបង្កើនប្រសិទ្ធភាព និង សម្រួលដល់ ការធ្វើសេវាលើផ្នែកព័ត៌មាន និងកិច្ចការប្រៃសណីយ៍ ។

ក្នុងរយៈពេល ៥ឆ្នាំខាងមុខ រាជរដ្ឋាភិបាលប្តេជ្ញាបង្កើត និងពង្រីកឱ្យបានទូលាយ នូវ បណ្តាញទំនាក់ទំនង ទូរស័ព្ទសំរាប់អតិថិជននៅភ្នំពេញ និងបង្កើតឱ្យមានទំនាក់ទំនង តាម រលកធាតុអាកាសកំរិតទាប (០០២-០១) ឬ ទំនាក់ទំនងតាមខ្សែកាបអុបទិចដោយតភ្ជាប់

(១). កំពង់ចាម - ភ្នំពេញ - តាកែវ - កំពត - ក្រុងព្រះសីហនុ (២). កំពង់ចាម - កំពង់ធំ - សៀមរាប - ស៊ីសុផុន (៣). កំពង់ចាម - ក្រចេះ - ស្ទឹងត្រែង និង (៤). មណ្ឌលគីរី - ប៉ៃលិន - ព្រះវិហារ - ឧត្តរមានជ័យ។

រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងជម្រុញអនុវត្តគោលនយោបាយបើកទូលាយវិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង ទូរគមនាគមន៍ សំរាប់ការចូលរួមរបស់វិស័យឯកជន ដោយគ្មានការរើសអើង ដោយឈរលើ មូលដ្ឋាន នៃការប្តេជ្ញាចិត្ត និងការពត្តកិច្ចទាំងឡាយរបស់កម្ពុជានៅក្នុងក្រខ័ណ្ឌនៃអង្គការ ពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក។

បត្រកោណទី៣. ការអភិវឌ្ឍន៍ផ្នែកឯកជន និងការងារ

ម៉ូឌុល ១. ការពង្រឹងវិស័យឯកជន និងការទាក់ទាញការវិនិយោគ

រាជរដ្ឋាភិបាលចាត់ទុកវិស័យឯកជនជាក្បាលម៉ាស៊ីននៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ហើយរាជរដ្ឋាភិបាលជាអ្នករៀបចំ យុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីបង្កើតបរិស្ថាន ធុរកិច្ចឱ្យកាន់តែប្រសើរសំរាប់វិស័យឯកជន និង ជាអ្នកគ្រប់គ្រងការ អភិវឌ្ឍន៍។ វិស័យឯកជនដ៏រឹងមាំ គឺជាគន្លឹះសំរាប់ជម្រុញការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច ដូច្នេះរាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្ត កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ដើម្បីបើកច្រកទៅកាន់ទីផ្សារអន្តរជាតិ ដ៏ធំទូលាយតាមរយៈការអនុវត្តន៍គោលនយោបាយសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាទៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និងពិភពលោក ការជម្រុញអនុវត្តយ៉ាងសកម្ម នូវការងារស្តារ និងអភិវឌ្ឍន៍ប្រព័ន្ធហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធជាតិ ទាំងផ្នែករឹង ទាំងផ្នែកទន់ ការបន្តពង្រឹង ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ ព្រមទាំងបទបញ្ញត្តិ និងសមត្ថភាព ស្ថាប័ន ដែលសម្រួលដល់សកម្មភាពធុរកិច្ចពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិយោគទុនឯកជន ជាពិសេសសំរាប់ការប្រកួតប្រជែងដោយយុត្តិធម៌ តម្លាភាព គណនេយ្យភាព និងសំរាប់ភាពជាដៃគូប្រកបដោយផ្លែផ្ការវាងវិស័យឯកជនជាមួយនឹងវិស័យសាធារណៈ។ អាទិភាពពិសេសក្នុងនីតិកាលទី៣ នេះនឹងត្រូវផ្តោតទៅលើការរៀបចំឱ្យកាន់តែ ប្រសើរឡើងនូវបរិស្ថានរួម សំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឯកជន តាមរយៈវិធានការជាក់ស្តែងនានាដែលសំដៅ (១). ពង្រឹងអភិបាលកិច្ច ទាំងក្នុងវិស័យសាធារណ (ភូមិលិច អៀវរេនានចេ) ទាំងក្នុងវិស័យឯកជន(ជៀវរដៀវរតេ អៀវរេនានចេ) (២). សម្រួលពាណិជ្ជកម្ម និងកែលំអបរិយាកាសវិនិយោគ និង (៣). ជម្រុញអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្ស ឱ្យឆ្លើយតប ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពទៅនឹងតម្រូវការនៃទីផ្សារ។

នៅក្នុងនីតិកាលថ្មីនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការទាក់ទាញការចូលរួមរបស់ វិស័យឯកជននៅតាមវិស័យអាទិភាពទាំង ៦ យ៉ាង ដែលបានកំណត់កន្លងមក គឺ ៖

- ១- ការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្ម និងកសិ-ឧស្សាហកម្ម ក្នុងនោះផ្តល់អាទិភាពលើការដោះស្រាយទឹក សំរាប់ កសិកម្ម។
- ២- ការអភិវឌ្ឍន៍ប្រព័ន្ធហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ ដឹកជញ្ជូន និងទូរគមនាគមន៍

៣- ការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យថាមពល និងអគ្គិសនី

៤- វិស័យឧស្សាហកម្មអតិពលកម្ម និងឧស្សាហកម្មកែច្នៃសំរាប់ការនាំចេញ

៥- វិស័យឧស្សាហកម្មទេសចរណ៍ និង

៦- ការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្ស។

ម៉ូឌុល ២. ការលើស្ទួយសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម

រាជរដ្ឋាភិបាល បានលើកទិសដៅជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម (ឡើងវិញ) ដោយបានកំណត់ គោលនយោបាយដូចតទៅ៖ (១). លើកទឹកចិត្តដល់ការរីកលូតលាស់សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម ជា ពិសេសតាមរយៈការផ្តល់ឥណទានរយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង (២). ទប់ស្កាត់ការរត់គេចពន្ធគ្រប់ ប្រភេទ (៣). ការតំបន្តយបែបបទសំរាប់ការចុះបញ្ជី និងការរៀបចំដំណើរការក្រុមហ៊ុន (៤). សម្រួល ដល់ការនាំចេញ នាំចូលតាមរយៈការកាត់បន្ថយបែបបទសុត្រស្មាញមានដូចជាអាជ្ញាប័ណ្ណ និងលិខិតអនុញ្ញាត ផ្សេងៗ។ល។ (៥). ផ្តល់ការគាំពារដល់ឧស្សាហកម្មក្មេងខ្ចីមួយចំនួន ក្នុងរយៈពេលសមស្របមួយ (៦). ជម្រុញសម្ព័ន្ធភាពរវាងសហគ្រាសខ្នាតតូច និងមធ្យមជាមួយនឹងឧស្សាហកម្មធុនធំ (៧). ជម្រុញបង្កើត មជ្ឈមណ្ឌលផលិតភាពជាតិ ដែលជួយដល់ឧស្សាហកម្មធុនតូច និង មធ្យមតាមរយៈការលើកកម្ពស់ ផលិតភាព និងការកាត់បន្ថយថ្លៃដើមនៃផលិតកម្ម (៨). បង្កើតវិទ្យាស្ថានផ្តល់ជំនាញជាតិ ដែលនឹងជួយ ធានាឱ្យគុណភាពផលិតផលក្នុងប្រទេស អាចឆ្លើយតបបានទៅនឹងស្តង់ដារតំបន់ និងអន្តរជាតិ (៩). បង្កើតមន្ទីរ ពិសោធន៍ជាតិផ្នែករូបគីមី មីក្រូជីវៈមេកានិច និងការធ្វើតេស្ត ដែលអាចកំណត់បាន លើគុណភាព និងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរបស់ផលិតផល (១០). ពង្រឹងយន្តការការពារកម្មសិទ្ធិបញ្ញាឧស្សាហកម្មដែលការពារ ដល់ការលួចចម្លងដោយខុសច្បាប់ក្នុងការរិះរក និងប្រើប្រាស់បច្ចេកទេស និងបច្ចេកវិទ្យាថ្មី ព្រមទាំងផលិតផលថ្មី (១១). ជម្រុញដល់ការបណ្តុះបណ្តាល មុខវិជ្ជាជំនាញ ទាំងនៅក្នុង និងក្រៅ ប្រទេស (១២). បង្កើន ចលនាចំនួនភូមិមួយ ផលិតផលមួយ និង (១៣). ពង្រឹងប្រព័ន្ធច្បាប់ ដោយបង្កើត ច្បាប់រោងចក្រ ច្បាប់តំបន់ឧស្សាហកម្ម ច្បាប់ប៉ាតង់ និង តក្កកម្មឧស្សាហកម្ម ច្បាប់រង្វាស់រង្វាល់ ច្បាប់សុវត្ថិភាព ឧស្សាហកម្ម។ល។

ម៉ូឌុល ៣. ការបង្កើតការងារ និងការធានាលក្ខខណ្ឌការងារល្អប្រសើរដល់កម្មករ និងនិយោជិត

រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងជម្រុញអនុវត្តគោលនយោបាយជាប្រព័ន្ធ និងជាខ្សែសង្វាក់ សំដៅបង្កើតការងារឱ្យបាន ច្រើនជូនដល់ស្រទាប់យុវវ័យ ដែលដល់អាយុឈានចូលក្នុងទីផ្សារពលកម្ម និងពលករកម្ពុជាទាំងអស់ តាម រយៈការដាក់ចេញនូវវិធានការនានា ដែលលើកទឹកចិត្ត ដល់ការវិនិយោគក្នុងស្រុក និងដែលទាក់ទាញ វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស នៅតាមបណ្តាវិស័យជាអាទិភាពទាំងឡាយ ពិសេសវិស័យកសិកម្ម កសិឧស្សាហកម្ម ឧស្សាហកម្ម អតិពលកម្ម និងទេសចរណ៍ និងការបង្កើតបណ្តាញបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ ជូនជនក្រីក្រ ដែលផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងមជ្ឈមណ្ឌលសំរាប់ជួយរកការងារធ្វើឱ្យយុវជន ជាពិសេសយុវជន ដែលទើបចេញពីសាលាឱ្យបានស្របតាមតម្រូវការនៃ ទីផ្សារពលកម្ម ព្រមទាំងការរៀបចំប្រព័ន្ធស្ថិតិការងារ ជាដើម។ ការយកចិត្តទុកដាក់ក៏នឹងត្រូវបានផ្តោតជាពិសេសផងដែរ ទៅលើការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងពលករ បរទេសនៅកម្ពុជា ក្នុងទិសដៅដោះស្រាយការងារធ្វើជូនប្រជាពលរដ្ឋផង និងស្របយកបច្ចេកវិទ្យាថ្មីសំរាប់ ការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិផង។

គោលនយោបាយការងារ និងការបណ្តុះបណ្តាលរួមមាន ការផ្តល់ឱកាសផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងជំនាញថ្មី ដូចជា បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ។ ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ត្រូវផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងគោល នយោបាយអប់រំឱ្យបានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ ការនាំចេញពលកម្ម គឺជាជម្រើសមួយដ៏សំខាន់ សំរាប់កាត់ បន្ថយភាពក្រីក្រក្នុងបណ្តាប្រទេសជិតខាងកម្ពុជានៅទ្វីបអាស៊ី។ គោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺ លើកទឹកចិត្តការនាំចេញពលកម្មជាផ្លូវការ ដើម្បីបង្កើនសុខុមាលភាព និងធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវជំនាញ កាត់បន្ថិភាពគ្មានការងារធ្វើ និងបង្កើនប្រាក់ចំណូលរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។

ការវិនិយោគក្នុងទីក្រុង គឺជាគោលនយោបាយដ៏សំខាន់ក្នុងការគាំពារដល់ជនក្រីក្រ ប្រសិនបើវិនិយោគ នេះ បង្កើតការងារផលិតកម្ម ដើម្បីស្របយកចំនួនពលករដ៏ច្រើនលើសលប់ដែលមកពីទីជនបទ។ ការរីកលូត លាស់នៃឧស្សាហកម្មអតិពលកម្មដូចជា ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរជាដើម បានបង្កើតជាគ្រឹះដ៏រឹងមាំមួយក្នុងការ បង្កើនប្រាក់ចំណូលពិតប្រាកដសំរាប់ប្រជាជនម្នាក់ៗ និងដើម្បីសម្រេចបាននូវការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។ ទន្ទឹមនឹងនោះការអភិវឌ្ឍន៍កម្មន្ត

សាលអតិពលកម្ម បានស្រូបយកកម្លាំងពលកម្មពីទីជនបទ ហើយអាច បង្កើនប្រាក់ចំណូល ដែល ជាកត្តាមួយជួយកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រពីដើមទីតែម្តង។

រាជរដ្ឋាភិបាលបាន និងកំពុងដាក់ចេញនូវកម្មវិធី ដើម្បីបង្កើនផលិតភាពកសិកម្មដែលជាគន្លឹះ មួយនាំឱ្យមាន កំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ កម្មវិធីនេះមានគោលដៅបង្កើនបរិមាណកសិផល ប្រាក់ ចំណូល និងលើកដង្ហើមកំរិត ជីវភាព ព្រមទាំងបង្កើតការងារតាមរយៈការធ្វើប្រពលវប្បកម្ម ប្រព័ន្ធជាំដុះ និងបង្កើនការដាំដុះដំណាំច្រើន មុខ ដែលប្រសើរជាងការប្រើប្រាស់ម៉ាស៊ីន ដែល នឹងធ្វើឱ្យកសិករបាត់បង់ការងារធ្វើ ហើយត្រូវទៅរក ការងារធ្វើនៅក្នុងវិស័យផ្សេងវិញ។ យុទ្ធ សាស្ត្រពន្លឿនកំណើនកសិកម្មរបៀបនេះនឹងមានផលល្អផ្តន្ទ គ្នា ដោយបង្កើនកាលានុវត្ត ភាពការងារ នៅក្នុងវិស័យផ្សេងៗ ទៀត តាមរយៈកំណើនតម្រូវការទំនិញ និងសេវា នៅក្នុង វិស័យទាំងនោះ។

ម៉ូឌី៤. ការរៀបចំប្រព័ន្ធសុខត្តិភាពសង្គម សំរាប់មន្ត្រី បុគ្គលិក កម្មករ

រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបង្កើនអន្តរាគមន៍ក្នុងវិស័យសង្គមកិច្ច ដោយពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជា មួយនឹង អង្គការជាតិ និងអន្តរជាតិនានា នៅក្នុងទិសដៅលើកស្ទួយកាលានុវត្តភាពការងារ កាត់បន្ថយភាពងាយ រងគ្រោះរបស់ប្រជាជនក្រីក្រ បង្កើនសកម្មភាពសង្គ្រោះបន្ទាន់ ដើម្បី ជួយដល់អ្នករងគ្រោះដោយគ្រោះ ធម្មជាតិ និងគ្រោះមហន្តរាយផ្សេងៗ និងពង្រីកកម្មវិធីស្តារ លទ្ធភាពពលកម្មសំរាប់ជនពិការ ព្រមទាំង កម្មវិធីលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពរបស់ជនចាស់ ជរា កុមារកំព្រា ស្ត្រីរងគ្រោះ ជនអនាថាដែលគ្មាន ទីពឹង អតីតយុទ្ធជន និងគ្រួសារ។ រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តជួយឧបត្ថម្ភឱ្យបានជិតដល់ចំពោះជនពិការ និងគ្រួសារយុទ្ធជនដែលបាន បូជាជីវិតដើម្បី ប្រទេសជាតិ ព្រមទាំងជម្រុញឱ្យម្ចាស់សហគ្រាស រោងចក្រ ឧបត្ថម្ភប្រាក់ បៀវត្ស រួមជាមួយកម្រៃ បេឡាសន្តិសុខសង្គម ដល់កម្មករជាដំបូងៗ ឱ្យបានសមស្របតាម កំរិតលក្ខខណ្ឌទីផ្សារការងារ។

រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងពង្រឹងយ៉ាងហ្មឺងម៉ាត់ នូវការអនុវត្តន៍ច្បាប់ការងារ និងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ នានាស្តីពី តួនាទីសហជីព ដើម្បីធានាយ៉ាងពិតប្រាកដកន្លែងសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍កម្មករ និយោជិត និងនិយោជក។ ជាមួយគ្នានេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តអាទិភាពពិសេសលើការ កែលំអឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង នូវលក្ខខណ្ឌ ការងាររបស់កម្មករ និងនិយោជិត ការជម្រុញ អនុវត្តច្បាប់ស្តីពីរបបសន្តិសុខសង្គម ការអនុវត្តន៍គោល ការណ៍ផ្តល់របបសោធននិវត្តន៍

សោធនសម្រាប់អ្នកបាត់បង់សមត្ថភាពពលកម្ម និងអ្នកនៅក្នុងបន្ទុក និងការ ធានារ៉ាប់រង ចំពោះគ្រោះថ្នាក់ការងារ សំរាប់ជនទាំងឡាយដែលស្ថិតក្រោមបទបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ការងារ។

ចតុកោណទី៤. ការកសាងសមត្ថភាព និងការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្ស

ម៉ូឌុល ១. ការពង្រឹងគុណភាពវិស័យអប់រំ

រាជរដ្ឋាភិបាល បានដាក់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រដ៏ទូលំទូលាយមួយសំរាប់វិស័យអប់រំដែលមាន ចែងលំអិត ក្នុង ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រសំរាប់ទ្រទ្រង់វិស័យអប់រំ (វិទ្យុស្ត) សំរាប់ឆ្នាំ ២០០១- ២០០៥។

គោលដៅសំខាន់នៃយុទ្ធសាស្ត្រនេះ គឺការលើកស្ទួយសមត្ថភាពធនធានមនុស្សឱ្យមានមុខ ជំនាញបច្ចេកទេស និងវិទ្យាសាស្ត្រខ្ពង់ខ្ពស់ដែលអាចឆ្លើយតបប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ទៅ នឹងតម្រូវការនៃទីផ្សារ ពលកម្មមាន ស្មារតីសហគ្រិនភាព និងគំនិតច្នៃប្រឌិតខ្ពស់ មានស្មារតី ទទួលខុសត្រូវមានវិន័យ សីលធម៌ និងគុណធម៌ ល្អប្រសើរ មានមនសិការការងារ និងអត្តចរិត ស្អាតត្រង់ ដើម្បីលើកស្ទួយការអភិវឌ្ឍន៍ ប្រទេសជាតិ។

រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តប្រឹងប្រែងសម្រេចទិសដៅ “អប់រំសំរាប់ទាំងអស់គ្នា” តាមរយៈការធានា សមធម៌ក្នុង ការអប់រំមូលដ្ឋានរយៈពេល ៩ឆ្នាំ សំរាប់កុមារគ្រប់រូប និងការបង្កលក្ខណៈសម្បត្តិ អនុគ្រោះនានា ដើម្បីឱ្យ កូនចៅ ប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រមានលទ្ធភាពចូលសិក្សា ជាពិសេសគឺតាម រយៈការពង្រឹង និងពង្រីកគ្រឹះស្ថាន សិក្សាសាធារណៈ និងការបង្កើនអាហារូបករណ៍សំរាប់ សិស្ស និងនិស្សិតក្រីក្រ។ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្ត ពង្រឹងភាពជាដៃគូជាមួយវិស័យឯកជន ព្រម ទាំងសហគមន៍ជាតិ និងអន្តរជាតិដើម្បីបង្កើន និងលើកកម្ពស់ គុណភាពសេវាអប់រំទាំងក្នុង កំរិតមធ្យមសិក្សា បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ និងបច្ចេកទេស ទាំងក្នុងកំរិតឧត្តម សិក្សា ឱ្យឆ្លើយ តបបានយ៉ាងសមស្របទៅនឹង ស្តង់ដារអន្តរជាតិ និងតម្រូវការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេស។ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តខិតខំបង្កើនចំណាយថវិកា និងកៀងគរជំនួយបរទេស ឱ្យបានច្រើមថែម ទៀត សំរាប់ លើកទឹកចិត្តគ្រូបង្រៀន ធានាគុណភាពបណ្តុះបណ្តាល បង្កើនការផ្គត់ផ្គង់ សំភារៈសិក្សា បណ្ណាល័យ និង មន្ទីរពិសោធន៍ បង្កើតអន្តេវាសិកដ្ឋានសំរាប់សិស្ស និស្សិត ពិសេសសំរាប់សិស្ស និស្សិតជានារីភេទ បន្តជម្រុញកំណែទម្រង់កម្មវិធីសិក្សា ផ្តល់អាហារូប ករណ៍ដល់សិស្ស និងនិស្សិតក្រីក្រ ផ្តល់ថវិកាសំរាប់ កសាង សាលារៀននៅតាមជនបទ

និងសំរាប់ដំណើរការគ្រឹះស្ថានសិក្សាផ្សេងទៀត ព្រមទាំងសំរាប់ជម្រុញ កម្មវិធីអក្ខរកម្ម និង ការអប់រំក្រៅប្រព័ន្ធ។

ម៉ូឌី២. ការលើកកម្ពស់សេវាសុខាភិបាល

ដូចដែលបានគូសបញ្ជាក់នៅក្នុងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវិស័យសុខាភិបាល បើកទូលាយសំរាប់ ឆ្នាំ ២០០៣-២០០៧ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបង្កើនការប្រើប្រាស់ធនធានសាធារណៈ និងជំនួយអន្តរ ជាតិ ព្រមទាំងបន្តលើកទឹក ចិត្តដល់ផ្នែកឯកជន ដើម្បីបង្កើនការវិនិយោគក្នុងវិស័យសុខា ភិបាល សំដៅលើកំពស់សុខភាពរបស់ ប្រជាពលរដ្ឋ។ អាទិភាព នឹងត្រូវបានបន្តផ្តល់ទៅ លើការកសាងមន្ទីរពេទ្យបង្អែក និងមណ្ឌលសុខភាព នៅ ទូទាំងប្រទេសដែលអាចផ្គត់ផ្គង់ សេវាសុខាភិបាលមូលដ្ឋាន ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពសមធម៌ និងនិរន្តរភាព ជូនដល់ប្រចា ពលរដ្ឋគ្រប់រូបជាពិសេស ជនក្រីក្រ និងក្រុមជនងាយរងគ្រោះ។ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តផ្តោត ការយកចិត្តទុកដាក់លើការអនុវត្តន៍ កម្មវិធីបង្ការ និងព្យាបាលជម្ងឺឆ្លងនានា ការគាំពារមាតា និងទារក ដើម្បីកាត់បន្ថយអត្រាមរណភាពមាតា និងទារក ការសង្គ្រោះបន្ទាន់ ព្រមទាំងការ អប់រំ និងផ្សព្វផ្សាយ ព័ត៌មានសុខាភិបាល និង អនាម័យឱ្យបានទូលំទូលាយ ជាពិសេសដល់ ជនបទ។ ប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រត្រូវ ទទួល បាននូវការពិនិត្យរោគដោយឥតគិតថ្លៃនៅតាមមន្ទីរ ពេទ្យបង្អែក និងមណ្ឌលសុខភាព។ មូលនិធិ សមធម៌ ដែលត្រូវបានរចនារៀបចំឡើង សំរាប់ ជួយជនក្រីក្រឱ្យបានទទួលសេវាសុខភាព ប្រកបដោយ គុណភាព នឹងត្រូវបានបន្តជម្រុញ ពង្រឹង និងពង្រីកថែមទៀត។ រាជរដ្ឋាភិបាលប្តូរផ្តាច់ជម្រុញការរៀបចំ និង អនុវត្តច្បាប់ និង បទបញ្ញត្តិនានាពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យសុខាភិបាលឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីធានាសស្តង់ដារ គុណភាពខ្ពស់មួយ ក្នុងការផ្គត់ផ្គង់សេវាសុខភាព និងឱសថ និងក្នុងការធានាសុវត្ថិភាពចំណី អាហារ។ រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយលើកទឹកចិត្តការប្រើប្រាស់ឱសថ បូរាណ គួបផ្សំនឹងឱសថសម័យ ដោយមានការផ្តល់ព័ត៌មាន និងការត្រួតពិនិត្យត្រឹមត្រូវ។

ម៉ូឌី៣. ការអនុវត្តន៍គោលនយោបាយយេនឌ័រ (អនេជេ ភ្ញៀវិចយ)

ស្ត្រី គឺជាអ្នកខ្ពង់ខ្ពស់នៃសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមជាតិយើង។ រាជរដ្ឋាភិបាលបានខិតខំប្រឹងប្រែង ដើម្បី ជួយលើកស្ទួយ ឋានៈរបស់ស្ត្រីតាមរយៈការបន្តអនុវត្តនូវផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ “នារីរតនៈ” ឬស្ត្រីគឺជាត្បូងមានតម្លៃ ក្នុង គោលបំណងផ្តល់ជូនស្ត្រីខ្មែរនូវតម្លៃ និងក្តីសង្ឃឹមក្នុងជីវិត និង ដែលផ្តោតលើបញ្ហាយេនឌ័រ (អនេជេ ០០១និសតេរាមិនង) ក្នុងដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច

ជាតិ។ គោលបំណងចម្បងនៃកម្មវិធីនេះ គឺការកសាង សមត្ថភាពរបស់ស្ត្រី និងការ កែប្រែ អកប្បកិរិយាក្នុងសង្គម ដែលមានការរើសអើងចំពោះស្ត្រី។

រាជរដ្ឋាភិបាលផ្តល់អាទិភាពខ្ពស់ទៅការលើកកម្ពស់តួនាទី និងស្ថានភាពសង្គមរបស់ស្ត្រី កម្ពុជា ដោយយក ចិត្តទុកដាក់ជម្រុញការអនុវត្តន៍យុទ្ធសាស្ត្រយេនឌ័រ (អនេជរ ូតភាពឯយ) ការកសាងសមត្ថភាពស្ត្រីលើ គ្រប់ផ្នែក ការកែប្រែឥរិយាបថក្នុងសង្គម ដែលមានការរើសអើង ចំពោះស្ត្រីភេទ និងការធានាសិទ្ធិដើម្បីឱ្យស្ត្រីភេទមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ ក្នុងការចូល រួមយ៉ាងសកម្ម និង ដោយស្មើភាពក្នុងដំណើរការកសាង ប្រទេស។

ក្នុងន័យនេះស្ត្រីគ្រប់រូបមានសិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការថែទាំសុខភាព ការសិក្សា និងការ បណ្តុះ បណ្តាលមុខជំនាញនៅគ្រប់កំរិត ការទទួលបានធនធានសេដ្ឋកិច្ចដោយសមធម៌ ឱកាស ចូលរួមប្រាស្រ័យដោយ ស្មើភាពក្នុងកិច្ចការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ចក៏ដូចជាការទទួល បានការការពារតាមផ្លូវច្បាប់ប្រកបដោយ យុត្តិធម៌ ដើម្បីធានាសមភាពរវាងបុរស និងស្ត្រី និងការជួយស្ត្រីឱ្យរួចផុតពីអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និងពី ការជួញដូរផ្លូវភេទ។ ចំណែកដ៏សំខាន់ មួយទៀតក្នុងកិច្ចការនេះ គឺការយកចិត្តទុកដាក់បង្កើនសមាមាត្រនៃ ការចូលរួមរបស់ស្ត្រី ឱ្យបានជាអតិបរមាតាមតែអាចធ្វើទៅបាន ក្នុងស្ថាប័នជាតិគ្រប់ថ្នាក់ តាំងពីថ្នាក់កណ្តាល រហូតដល់ថ្នាក់មូលដ្ឋាន។

ម៉ូឌុល៤. ការអនុវត្តន៍គោលនយោបាយប្រជាជន

ជាធម្មតាប្រជាជនកម្ពុជាភ្នំលើងប្រមាណ ២,៤% ក្នុងមួយឆ្នាំ។ នេះគឺជាបន្ទុកដ៏ធ្ងន់សំរាប់ វិស័យ ផលិតកម្ម និងការបង្កើតពលកម្មដែលនៅមានកំណើនយឺតពុំទាន់សមស្របទៅតាម តម្រូវការជាក់ស្តែងនៅ ឡើយ។ រាជរដ្ឋាភិបាលទទួលស្គាល់ថា កំណើនប្រជាជនខ្ពស់មាន ផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានទៅលើភាពក្រីក្រ តាមរយៈការបង្កើនចំនួនបន្ទុកទៅលើអ្នកដែល មានប្រាក់ចំណូលនៅក្នុងគ្រួសារ ការបង្កើនចំនួនការងារមិន ពេញលេញ និងភាពគ្មានការងារ ធ្វើ និងការធ្វើឱ្យធ្លាក់ចុះនូវប្រាក់កម្រៃការងារ ប្រសិនបើកម្លាំងពលកម្ម មិនត្រូវបានស្រូបទាញ បានច្រើន ដោយវិស័យសេដ្ឋកិច្ចនោះទេ។ ម្យ៉ាងទៀតកំណើនប្រជាជនខ្ពស់ពេលនឹង មាន ផលប៉ះពាល់ទៅលើលទ្ធផលនៃការអប់រំ ដោយបង្កើនសម្ពាធនៅលើការផ្តល់សេវាសាធារ ណៈក្នុងវិស័យ នេះ។

លើសពីនេះទៀត ជាទូទៅកំណើនប្រជាជនខ្ពស់ គឺជាប្រការឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញអំពីវិសមភាព ផ្នែក ភេទ ដោយសារថាស្ត្រីគ្មានជម្រើសខាងបន្តពូជ ហើយទទួលបាននូវតម្លាបនៃទំនៀម ទំលាប់ប្រពៃណីហួស សម័យអំពីបញ្ហាផ្លូវភេទរបស់ស្ត្រី។ ក្នុងន័យនេះមរណភាពទារក និងកុមារមានការពាក់ព័ន្ធយ៉ាងជិតស្និទ្ធជា មួយនឹងការពន្យារកំណើត និងអាយុរបស់មាតានៅ ពេលសម្រាលកូន ។ នៅក្នុងទិដ្ឋភាពផ្សេងទៀត កំណើន យ៉ាងលឿននៃប្រជាជននៅទីជន បទ គឺជាចំណែកនៃការកើនឡើងនូវការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ ការរេចរិលដី ការហិនហោចធន ធានទឹក និងការថយចុះនូវធនធានជីវសាស្ត្រចម្រុះ។ ចំណែកនៅទីក្រុង ប្រការនេះនាំឱ្យមាន សម្ពាធនៅលើការផ្គត់ផ្គង់ទឹក និងអនាម័យ ហើយក៏មានផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានផងដែរ ទៅលើ ខ្យល់ដកដង្ហើម។ ជាងនេះទៅទៀតកំណើនប្រជាជនខ្ពស់ជារឿយៗ តែងពាក់ព័ន្ធនឹង ជម្លោះដែល មាន ចំនួនកាន់តែច្រើនឡើងៗ អំពីដីធ្លីនៅតាមជនបទ ហើយក៏ជាកត្តាចូលរួម បង្កជម្ងឺសង្គមក្នុងទីក្រុងផងដែរ ដូចជាការរស់នៅកកកុញ ការរាលដាលនៃជម្ងឺឆ្លង និងការប្រ ព្រឹត្តិបទល្មើសផ្សេងៗ។

បើនិយាយជារួមកំណើនប្រជាជនខ្ពស់បង្កើន នូវសម្ពាធនៅលើតម្រូវការសេវាសាធារណៈ ដែលជាបន្ទុកទៅ លើហិរញ្ញវត្ថុរបស់រដ្ឋាភិបាល ហើយថែមទាំងបង្កើតឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានទៅ លើការគ្រប់គ្រងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមកិច្ចផលដែរ។

មើលឃើញយ៉ាងនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តជម្រុញអនុវត្តយ៉ាងសកម្មនូវគោលនយោបាយ ប្រជាជន ស្របទៅ តាមបរិការណ៍សង្គម និងវប្បធម៌កម្ពុជា ដែលសំដៅជាសំខាន់ទៅលើ អាទិភាពមួយចំនួនដូចតទៅ ៖

- គាំទ្រដល់គូស្វាមីភរិយា និងគ្រួសារនីមួយៗ ឱ្យធ្វើការសម្រេចចិត្តដោយសេរី និងដោយ ទទួលខុសត្រូវ លើចំនួនកូន និង ការពន្យារកំណើត ព្រមទាំងធានាការផ្តល់ព័ត៌មាន ការអប់រំ ការផ្តល់សេវាកម្ម និង មធ្យោបាយពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ ដើម្បីអនុវត្តកាសម្រេចចិត្តខាងលើ។
- កាត់បន្ថយអត្រាខ្ពស់ នៃលទ្ធភាពផ្តល់កំណើត និងបង្កើនការប្រើប្រាស់សេវាពន្យារកំណើរ។
- កាត់បន្ថយអត្រានៃ "ភាពមានជម្ងឺ" ដែលធ្វើឱ្យស្លាប់ និងអត្រាមរណភាពរបស់ទារក កុមារ និង ម្តាយ។

- ជម្រុញឱ្យមានសមភាព និងសមធម៌យេនឌ័រ និងលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្ស។
- កាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ នៃសម្ពាធប្រជាជនទៅលើបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិ។
- ពង្រឹងបន្ថែមទៀតនូវការទប់ស្កាត់ការរីករាលដាលមេរោគហ៊ីវ/អេសដ៏។
- និងបញ្ចូលអង្គការប្រជាជនទៅក្នុងសមីការ នៃគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងទៅក្នុងផែនការ និងកម្មវិធីនានា នៅគ្រប់កំរិតទាំងអស់។

សរុបសេចក្តីមក ការអនុវត្តន៍ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវគោលនយោបាយប្រជាជន នេះពិតជាមានសារៈសំខាន់ ខ្លាំងណាស់ សំរាប់ការកាត់បន្ថយនូវភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជន ពិសេសគឺការសម្រេចឱ្យបានទៅតាម គោលដៅ អភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍ (០៥អស) ដែលកំណត់ឱ្យប្រទេសនីមួយៗ កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រឱ្យបានពាក់កណ្តាល នៅឆ្នាំ ២០១៥ ខាងមុខ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

កម្ពុជាបានចំណាយពេលវេលា និងបានខិតខំប្រឹងប្រែងយ៉ាងពេញទំហឹង អស់រយៈពេលរាល់ទសវត្សរ៍ ដើម្បីស្តារ និងកសាងប្រទេសឡើងវិញពីការបំផ្លិចបំផ្លាញនៃរបបប្រល័យពូជសាសន៍ និងសង្គ្រាមរ៉ាំរ៉ៃ ទម្រាំ សម្រេចបាននូវសុខសន្តិភាពពេញលេញ ស្ថេរភាពនយោបាយ សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គមលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស និងស្ថេរភាពសេដ្ឋកិច្ចរឹងមាំដែលត្រូវបានសាធារណៈមតិជាតិ និងអន្តរជាតិកោត សរសើរ និងទទួលស្គាល់។ កន្លងមកយើងបានអនុវត្តកម្មវិធីកំណែទម្រង់គ្រប់វិស័យ ដោយបានឆ្លងកាត់ការលំបាក និងឧបសគ្គធំតូចច្រើនរាប់មិនអស់ ចាប់តាំងពីពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍ឆ្នាំទី ៨០ ដើម្បីឆ្លងអន្តរកាល ពីសេដ្ឋកិច្ចបែបផែនការ មកបង្កើតបាននូវប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារជ័រសរសើរក្រៃមទាំងបង្កើតបានលក្ខខណ្ឌ ល្អប្រសើរសំរាប់កម្ពុជា សមាហរណកម្មខ្លួនយ៉ាងឆាប់រហ័សទៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និង ពិភព លោក។

សំរាប់រយៈពេលវែងខាងមុខ ភាពប្រឈមចំបងបំផុត ចំពោះកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បី អភិវឌ្ឍន៍ គឺការកាត់បន្ថយនូវភាពក្រីក្រ និងការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវគុណភាពនៃ ជីវភាពរស់នៅរបស់ ប្រជាជនកម្ពុជា ដែលកំពុងតែមានកំណើនយ៉ាងលឿន។ រាជរដ្ឋាភិបាល យល់ច្បាស់ និងបានចាត់ទុកភាពក្រីក្រ ថាជាការខាតបង់ខាងសេដ្ឋកិច្ចដ៏ធ្ងន់ធ្ងរ និងជាការ ដែលមិនអាចទទួលយកបានខាងសីលធម៌ ដែលអាចនាំទៅ ដល់ភាពបែកបាក់ នៃសង្គម ជាតិ។ គឺនៅលើមូលដ្ឋាននៃទស្សនវិជ្ជានេះហើយ ដែលយើងបានដាក់ចេញនូវ យុទ្ធសាស្ត្រ ជាតិកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ដែលមានគោលដៅគន្លឹះចំបងៗដូចខាងក្រោម ៖

ទី១- ពង្រឹងសន្តិភាព សន្តិសុខ ស្ថិរភាព និងសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គមតាមរយៈវិធានការដាក់ស្តង់ដារ នានា សំដៅ លើកស្ទួយនីតិវិធី ការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ដើម្បីបង្កើតឡើង នូវបរិស្ថាននយោបាយ និងសន្តិសុខ ដែលអនុគ្រោះសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាព នៅក្នុងរយៈពេលវែង។

ទី២- ធានាឱ្យបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព ក្នុងរយៈពេលវែងក្នុងអត្រាខ្ពស់ពី ៦ ទៅ ៧% ក្នុងមួយឆ្នាំ។

ទី៣- បែងចែកផ្ទៃដីនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ប្រកបដោយសមធម៌រវាងអ្នកមាន និងអ្នកគ្មានរវាង ទីក្រុង និង ជនបទ និង រវាងស្ត្រី និងបុរស ។

ទី៤- ធានាគ្រប់គ្រង និងប្រើប្រាស់ប្រកបដោយចីរភាព និងនិរន្តរភាពនូវបរិស្ថាន និងធនធាន ធម្មជាតិ។

តាមរចនាសម្ព័ន្ធ ដែលបានអធិប្បាយនៅខាងលើនេះ “យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ” នឹងបន្តពី “យុទ្ធសាស្ត្រត្រីកោណ” ក្នុងការពង្រឹង និងអភិវឌ្ឍន៍សមិទ្ធផលទាំងឡាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាល ទី២ នៃរដ្ឋសភា។ ម្យ៉ាងទៀត “យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ” នេះគឺជា របៀបវារៈគោល នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច នៃ “កម្មវិធីនយោបាយ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល សំរាប់នីតិកាលទី៣ នៃ រដ្ឋសភា” ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងជាប្រព័ន្ធមួយ មានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ស៊ីសង្វាក់ ប្រទាក់ក្រឡាគ្នា និងយោងគ្នា ទៅវិញទៅមក ហើយងាយយល់ និងងាយគ្រប់គ្រង។ ក្នុងន័យ នេះ “យុទ្ធសាស្ត្រ ចតុកោណ” គឺជាឧបករណ៍គោលនយោបាយ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព

របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភាសំរាប់ បន្តជម្រុញអនុវត្តនូវ “យុទ្ធសាស្ត្រជាតិ កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ” ដែលមានគោលដៅ គន្លឹះចំបងទាំងបួន ដូចបាន គូស បញ្ជាក់ខាង លើ។

រាជរដ្ឋាភិបាលទទួលស្គាល់ថា កម្ពុជានៅមានផ្លូវដ៏វែងអន្លាយសំរាប់ធ្វើដំណើរទៅមុខ ហើយ ត្រូវពុះពារឆ្លង កាត់ឧបសគ្គរាប់មិនអស់ថែមទៀត ដើម្បីសម្រេចបាននូវវឌ្ឍនភាព និងវិបុល ភាពដ៏រុងរឿងថ្កើនដ្ឋានជូន ប្រទេសជាតិ និងប្រជាជន។ ក្នុងន័យនេះការខិតខំដើម្បីកាត់បន្ថយ ភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជន នៅតែជាគោល ដៅដ៏ចំបងបំផុតរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនៃរដ្ឋសភា នីតិកាលទី៣ នេះ។ ពិតណាស់រាជរដ្ឋាភិបាលទទួលស្គាល់ថា គ្រប់បញ្ហានៃភាពក្រីក្រ ពុំអាច នឹងត្រូវបានដោះស្រាយរួចស្រេចបាច់អស់ក្នុងរយៈពេលតែមួយថ្ងៃ ឬមួយខែ ឬមួយឆ្នាំនោះ ឡើយ។ ក៏ប៉ុន្តែដោយមានកម្មវិធីច្បាស់លាស់ និងដោយមានការខិតខំប្រឹងប្រែងរួមគ្នាយ៉ាង ឥតសំចៃ និងដោយស្មោះត្រង់ យើងប្រាកដជាអាចធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរជាវិជ្ជមានយ៉ាងច្រើន នៅក្នុងលើក ស្ទួយកំរិតដ៏រីករាលដាលរបស់ប្រជាជនក្នុងរយៈពេល ៤ឆ្នាំ ខាងមុខ។

ក្នុងន័យនេះរាជរដ្ឋាភិបាល សូមអំពាវនាវដល់គ្រប់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ រួមមានសហគមន៍ អ្នកផ្តល់ជំនួយ វិស័យឯកជន អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល សង្គមស៊ីវិល ព្រមទាំងថ្នាក់ដឹកនាំ មន្ត្រីរាជការនៅគ្រប់ក្រសួង ស្ថាប័ន ទាំងស្ថាប័ននីតិបញ្ញត្តិ និងនីតិប្រតិបត្តិ ព្រមទាំងតុលាការ កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធគ្រប់ប្រភេទ អាជ្ញាធរដែនដីគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ និងប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូប សូមផ្តល់ការគាំទ្រគ្រប់បែបយ៉ាង និងសូមយកចិត្ត ទុកដាក់ចូលរួមឱ្យបានសកម្មជាមួយនឹង រាជរដ្ឋាភិបាលដើម្បីអនុវត្តឱ្យបានជោគជ័យនូវ “កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលសំរាប់ នីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភា” ពិសេសគឺយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ ដើម្បី កំណើនការងារ សមធម៌ និងប្រសិទ្ធភាពនៅកម្ពុជា ដែលជារបៀបវារៈគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចនៃ កម្មវិធីនយោបាយ នេះ។

ព្រះអង្គសម្តេចក្រុមយុន ព្រះអង្គម្ចាស់ ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រី ឯកឧត្តម លោកជំទាវ ឧបនាយក រដ្ឋមន្ត្រី ទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋលេខាធិការ-ដែលជាសមាជិក សមាជិកានៃអង្គគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ទាំងមូល !

ទូលបង្គំ ខ្ញុំ សូមគូសបញ្ជាក់ម្តងហើយម្តងទៀតថា កម្មវិធីកែទម្រង់ទាំងឡាយដែលយើងបាន លើកឡើង កន្លងមក និងកំពុងរំលេចឡើងឱ្យកាន់តែច្បាស់ថែមទៀតនាពេលនេះ មិនមែនត្រូវ

បានដាក់ចេញ ឬធ្វើឡើង ដើម្បីយកចិត្តអ្នកណាម្នាក់នោះទេ ប៉ុន្តែវាជាតម្រូវការចាំបាច់របស់ កម្ពុជា ហើយដើម្បីបំរើឱ្យផល ប្រយោជន៍ របស់ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងមូល។ ទូលបង្គំ ខ្ញុំ រំពឹង ទុកជាមុនថា ក្រោយពីយើងបែកគ្នាពី អង្គប្រជុំនេះទៅ រាល់បណ្តាគោលនយោបាយ និងវិធាន ការនានាជាច្រើន ដែលយើងទាំងអស់គ្នាបានដាក់ ចេញមក និងបានថ្លែងនៅចំពោះមុខរដ្ឋ សភា និងនាពេលនេះនឹងបានក្លាយទៅជាសកម្មភាព ការងារជាក់ស្តែង ជាបន្តបន្ទាប់ ដែលវា នឹងផ្តល់ផល ផ្លែផ្កានៅគ្រប់ផ្នែកគ្រប់វិស័យ ពិសេសវានឹងឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញយ៉ាង ប្រច័ក្ស តាមរយៈការកែលំអ និងការលើកស្ទួយឡើងជាបណ្តើរៗ នូវកម្រិតជីវភាពរស់នៅរបស់ ប្រជាជន ដែលជាខ្នាតយ៉ាងសំខាន់ សំរាប់រស់រាន ប្រសិទ្ធភាពនៃការងាររបស់រាជរដ្ឋា ភិបាល។

ជាក់ស្តែងសំរាប់នីតិកាលទី៣ នៃរដ្ឋសភានេះ យើងនៅសល់ពេលតែ ៤ឆ្នាំទៀតប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះយើងពិតជា មិនធ្វើដំណើរទៅមុខតាមរបៀបធម្មតាបានទេ។ យើងទាំងអស់គ្នាច្បាស់ជា ត្រូវប្រឹងប្រែងឱ្យអស់ពីសរសៃ សសូង ដើម្បីជម្រុញល្បឿនអនុវត្តឱ្យបានជោគជ័យនូវកម្មវិធី នយោបាយ យុទ្ធសាស្ត្រ និង វិធានការកែ ទម្រង់ជាក់ស្តែងទាំងឡាយ ដែលយើងទាំងអស់គ្នា បានដាក់ចេញមកដោយខ្លួនឯង ដើម្បីឧត្តមប្រយោជន៍ របស់ប្រទេសជាតិ និងប្រជាជនកម្ពុជា នៃយើង។ ក្នុងស្មារតីនេះទូលបង្គំខ្ញុំ សូមស្នើអង្គគណៈរដ្ឋមន្ត្រីរបស់ យើងអនុម័តយកថ្ងៃប្រជុំ លើកទី១ របស់ខ្លួននេះជាការឧទ្ទិសកម្លាំងកាយ ប្រាជ្ញ និងស្មារតីរបស់យើង ទាំងអស់គ្នា ចំពោះការបង្កើនល្បឿននៃកំណែទម្រង់ ដែលមានលក្ខណៈកាន់តែទូលំទូលាយ និងកាន់តែស៊ី ជម្រៅឡើង ដើម្បីកាត់បន្ថយនូវភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជន និងដើម្បីវឌ្ឍនភាព វិបុលភាព និង កិត្យានុភាព ដ៏ខ្ពស់ត្រដែត នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

នៅទីបញ្ចប់ ទូលបង្គំខ្ញុំ សូមថ្វាយព្រះពរ និងជូនពរដល់ព្រះអង្គស្តេចក្រុមយុន ព្រះអង្គម្ចាស់ ព្រះអង្គម្ចាស់ក្សត្រី ឯកឧត្តម លោកជំទាវជាសមាជិក សមាជិកានៃអង្គគណៈរដ្ឋមន្ត្រីទាំងមូល សូមក្របប ដោយព្រះរាជសុខភាព និងសុខភាពល្អបរិបូណ៌ និងសូមសម្រេចបាននូវជោគជ័យ ជ័ត្រចះត្រចង់ ក្នុងការ បំពេញភារកិច្ច ជាមួយគ្នា ក្នុងរយៈពេល ៤ឆ្នាំ ទៅមុខទៀតនេះ ដើម្បី ជាតិ សាសនា និង ព្រះមហាក្សត្រ ដែលជា បារមីនា ខ្ពស់បំផុត នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ទូលបង្គំ ខ្ញុំ សូមប្រកាសបិទអង្គប្រជុំគណៈរដ្ឋមន្ត្រីរបស់យើងនាពេលនេះ។
សូមអរព្រះគុណ និង សូមអរគុណ !